

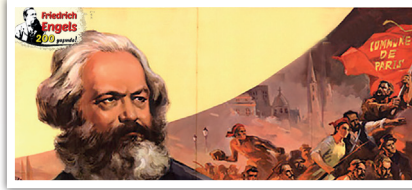
Paris Komünü 150 yaşında!

Komün, bir kez iktidara gelmiş olan işçi sınıfının eski devlet mekanizmasıyla yoluna devam edemeyeceğini daha en başta görmek zorunda kaldı; bu işçi sınıfı...

s.12

“Yüzyıllar boyu yaşayacak!”

Marx, her şeyden önce bir devrimciydi. Kapitalist toplum ile onun yaratmış bulunduğu devlet kurumlarının yıkılmasına şu ya da bu biçimde katkıda bulunmak...

s.16

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2021 Özel / 10
12 Mart 2021

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak48.net

Dinci-faşist rejimin “sosyal patlama” korkusu

Haziran Direnişi deneyiminden geçen toplumsal mücadele dinamiklerini ve ilerici-devrimci güçleri bekleyen bir diğer sorumluluk, sokak mücadelelerini ve direnişleri daha ileri bir düzeye taşıyabilmektir. Bu ise işçi sınıfı hareketinin örgütlü bir şekilde toplumsal

mücadeleler içerisinde yer almasına ve harekete devrimci bir çizgide yön verecek politik önderlik düzeyinin yaratılmasına bağlı. Dolayısıyla dikkatler bu iki temel koşulun asgari düzeyde sağlanmasına yoğunlaşmalı, ortaya konan her çaba buna hizmet edebilmelidir.

Dikta rejimin yeni palavrası: “İnsan Hakları Eylem Planı”

Erdoğan “Tüm hak ve özgürlükleri ayaklar altına aldık. Rejimimiz zorbalıkla ayakta duruyor. Ama artık demokrat olacağız” demeye getiriyor. Oysa...

Dünya genelinde 8 Mart eylemleri

Birçok ülkede “kadın grevleri” ve eylemler gerçekleşti, grevlere destek sunuldu. Kadınlar, Kolombiya ve Meksika’da militan sokak çatışmalarına girişti.

Joe Biden yönetimi Ortadoğu’ya ne vadediyor?

Suriye, Irak, Afganistan, Yemen, Libya gibi ülkelere bakmak, emperyalistlerle bölgedeki işbirlikçilerinin halklara neler yaşattığını görmek için yeterlidir.

Emekçi yoksullaştı, öyleyse kim büyüdü? - F. Tomurcuk

s.3

Gıda sorunu, açlık ve israf - C. Ozan

s.19

Dinci-faşist rejimin “sosyal patlama” korkusu

İşçi sınıfı, gençlik ve kadın hareketi içerisinde öne çıkan direnç merkezlerini güçlendirmek ve birleştirmek, giderek bir odak haline getirmek önemli bir yerde duruyor. Kapsamlı saldırılar ve faşist zorbalık karşısında fiili-meşru mücadele çizgisini ve pratiğini geliştirmek ise günün bir diğer sorumluluğu olarak öne çıkıyor.

Sermaye düzeni 2021 yılını bir dizi alanda derinleşen sorunlar yumağı ile karşıladı. Sorun alanlarının başında ise her geçen gün ağırlaşan ekonomik-mali kriz yer alıyor.

Pandemiye ekonomik krizin ağırlaştığı süreçte yakalanan Türkiye kapitalizmi ekonomik ve mali açıdan çok büyük bir sıkışma yaşıyor. Son yıllarda aşılamayan ve pandemi koşullarında daha belirginleşen ekonomik durgunluk iktisadi-sosyal planda yıkıcı sonuçlar yaratıyor. Hiçbir zaman gerçeği yansıtmayan resmi rakamlar bile 2020 yılında büyüme hedeflerinin çok gerisinde kaldığını, 2020 yılının ilk onbir ayında ihracatın %8 düştüğünü, bütçenin açık verdiğini, işsizliğin arttığını ortaya koyuyor. Bin bir yolla baskılanmaya çalışıldığı halde Türk lirasındaki değer kaybının önüne geçilemiyor. AKP iktidarı döneminde katlanmış olan borçlar ancak yüksek faizlerle alınabilen yeni borçlarla kapatılabiliyor. Bu da ödendikçe büyüyen bir borç batağı anlamına geliyor. Bu durum, ülkeye çekebilme için büyük bir çaba harcadıkları yabancı sermayenin “istikrar” ve “güven” beklentilerini olumsuz yönde etkiliyor. Büyüyen iç ve dış borçlar, dizginlenemeyen enflasyon, tırmanan işsizlik, derinleşen yoksulluk, pandeminin ekonomiye olumsuz etkileri, çok sayıda işletmenin iflas etmesi vb. dinci-faşist iktidarı fazlasıyla bunaltıyor.

Türkiye kapitalizminin yaşadığı iflas tablosu sosyal sorunları da alabildiğine büyütmüş durumda. TÜİK dahi vahim boyutlara ulaşmış bulunan işsizlik gerçeğini çarpıtmıyor. Açlık ve yoksulluk sorunu ise krizin derinleşmesiyle korkutucu bir noktaya doğru ilerliyor. Öyle ki, kimi ekonomistler emekçilerin önümüzdeki yıl açlığa hazırlanması gerektiğini söyleyebiliyor.

Tüm bunlara pandemiden kaynaklanan sorunları eklemek gerekiyor. İşçi ve

emekçilerin önemli bir bölümü salgın koşullarında kaderine terk edilmiş halde yaşam savaşı veriyor. Sağlık, eğitim, sosyal güvenlik vb. alanlarda yaşanan çöküş nedeniyle, bu temel haklara erişim çok daha güçleşmiş durumda. Pandemi-ekonomik kriz ikilisinin kısa ve orta vadede toplumda yaratacağı psikolojik ve kültürel etkiler ise ayrı bir sorun alanı.

Bu koşullarda manevra alanları alabildiğine daralan dinci faşist rejimin birikmiş kriz dinamiklerine sınırlı çözümler üretme imkanları bile giderek tükeniyor. Bunun içindir ki krizleri yönetmek adına iki temel araca sınırlı sarılmış durumdadır. İlki, kriz ve pandeminin faturasını her zamankinden daha kapsamlı bir şekilde emekçilerin omuzlarına yüklemek. İkincisi ise buna karşı yükselebilecek sınıf ve kitle hareketlerine karşı baskı ve zorbalığı tahkim etmek.

“SOSYAL PATLAMA” KORKUSU

Krizin ve salgının ağır yükünü omuzlayan emekçilerin yanı sıra şiddet, cinsel saldırı ve çifte sömürüye maruz kalan kadınlar, özgürlük alanları daraltılan ve geleceksiz bırakılan gençlik, inkâr ve imha saldırıları ile boğulmak istenen Kürt halkı, her fırsatta hedef haline getirilen Aleviler vb., kısacası toplumun ağırlıklı bir kesimi, gelinen yerde adeta burnundan soluyor. Kriz koşullarının yarattığı ağır atmosfer ve çok yönlü saldırılar söz konusu toplumsal kesimlerin yaşamlarında kapsamlı yıkımlara neden oluyor. Bu ise toplumsal patlama dinamiklerinin birikmesine, sosyal mücadelelerin önünün açılmasına yol açıyor.

Bugün için söz konusu birikim kendisini birleşik, kitlesel ve güçlü eylem biçimleri üzerinden ortaya koyamasa da, kadın ve gençlik hareketinde yaşanan kesintili çıkışlar bu gerçeği doğruluyor.

Aynı olgu, toplumsal mücadele dinamiklerinin sermayenin topyekûn saldırıları karşısında bir direnme çizgisi oluşturmaya başladığını, bu noktadan daha geriye püskürtülmeyi reddettiklerini de gösteriyor.

Geri-faşist rejim bu gerçeğin fazlasıyla farkında ve tüm hazırlıklarını buna göre yapıyor. Son birkaç ay içerisinde şiddet aygıtlarına dönük yapılan yeni düzenlemeler bile nasıl bir hazırlık sürecinin işletildiğini gösteriyor. Ordunun elindeki ağır silahların “toplumsal hareketler”i bastırmak için polis ve MİT’in kullanımına sunulması, aynı amaçla “Takviye Özel Kuvvetler” adı altında yeni bir kolluk birimlerinin oluşturulması, bekçi ordusuna verilen yetkilerin artırılması bu hazırlığın en somut örnekleri olarak öne çıkıyor. Bu gelişmelere son olarak emniyet ve jandarma güçleri için yeni teçhizat alımı eklendi. Binlerce gaz ve sis bombası, koruyucu materyal, şeffaf kalkan, kask, cop, TOMA suyunda kullanılan gaz çözümü vb. materyaller için ihale düzenlendiği basına yansdı.

Geçtiğimiz günlerde saraya sunulan bir istihbarat raporunda, Türkiye’de yakın gelecekte “sosyal patlama” yaşanması ihtimalinin yüksek olduğuna dair vurguların yer alması ise dikkat çekici bir diğer gelişme oldu. Söz konusu raporda işsizlik, açlık ve yoksulluk gibi sosyal sorunlardan hareketle yaygın ve kitlesel sokak eylemleri yaşanabileceğinin vurgulandığı belirtiliyor. Yine aynı raporda, gelişecek sosyal mücadelenin Haziran Direnişi çapında olacağı ve iktidarı hedef alan bir düzlemde ilerleyeceğine dair öngörülerin yer aldığı da belirtiliyor.

Dinci-gerici iktidarın uykularını kaçırma ve korkusunu büyüten, tam da raporda işaret edilen olası gelişmelerdir. Pandemi ve kriz kısıcında ezilen ve yaşamları her geçen gün çekilmez hale

gelen milyonlarca emekçinin sokağa inme ihtimali en temel gündemlerinden biri haline gelmiştir. Bugünden yaptıkları çok yönlü hazırlık, mümkünse olası patlamaların önünü kesmeyi, değilse gün geldiğinde gelişen hareketi ezme hedeflemektir.

SOKAK MÜCADELELERİNE ÇOK YÖNLÜ HAZIRLIK!

Bu gelişmeler karşısında ilerici-devrimci güçler ve diğer toplumsal mücadele dinamikleri de kendi hazırlıklarını yapmalı, mücadelenin sokak ayağını güçlendirmeyi hedefleyen bir bakışla hareket etmelidir.

Bu hazırlık bağlamında işçi sınıfı, gençlik ve kadın hareketi içerisinde öne çıkan direnç merkezlerini güçlendirmek ve birleştirmek, giderek bir odak haline getirmek önemli bir yerde duruyor. Kapsamlı saldırılar ve faşist zorbalık karşısında fiili-meşru mücadele çizgisini ve pratiğini geliştirmek ise günün bir diğer sorumluluğu olarak öne çıkıyor. Zira bu yönde atılacak her adım, sermaye düzeninin kitle hareketlerini kontrol etme ve boğmaya dönük hazırlıklarını boşa çıkarmanın en kritik halkasını oluşturuyor.

Haziran Direnişi deneyiminden geçen toplumsal mücadele dinamiklerini ve ilerici-devrimci güçleri bekleyen bir diğer sorumluluk ise, sokak mücadelelerini ve direnişleri daha ileri bir düzeye taşıyabilmektir. Bu ise işçi sınıfı hareketinin örgütlü bir şekilde toplumsal mücadele içerisinde yer almasına ve harekete devrimci bir çizgide yön verecek politik önderlik düzeyinin yaratılmasına bağlı. Dolayısıyla dikkatler bu iki temel koşulun asgari düzeyde sağlanmasına yoğunlaşmalı, ortaya konan her çaba buna hizmet edebilmelidir.

Emekçi yoksullaştı, öyleyse kim büyüdü?

Fikri Tomurcuk

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2020 yılında ekonominin yüzde 1.8 büyüdüğünü açıkladı. TÜİK'in hesabına göre geçen yıl ekonomi, sadece Covid-19 salgınına karşı en katı kısıtlamaların uygulandığı yılın ikinci çeyreğinde yüzde 10.3 küçüldü. TÜİK'e göre yılın diğer çeyreklerinde ekonomi hızlı bir büyüme kaydetti. İlk çeyrek büyümesi yüzde 4.5, üçüncü çeyrek büyümesi yüzde 6.3 ve son çeyrek büyümesi yüzde 5.9 oldu. Sonuç olarak yılın toplamında yüzde 1.8'lik bir büyüme ortaya çıktı.

VAHŞİ SÖMÜRÜNÜN RESMİ

Gerçek işsizliğin yüzde 30'ları bulduğu, yüzbinlerce emekçinin işini kaybettiği, ücretsiz izin adı altında yüzbinlerce ailenin günde 39 lirayla açlığa mahkum edildiği bir yılda ekonomi nasıl oldu da büyüdü? Büyümenin hangi koşullarda ortaya çıktığına biraz daha yakından bakalım.

2020 büyümesi istihdam yaratmadı, tam tersine istihdamda tarihin en yüksek düşüşlerinden birisi yaşandı. 2020 yılının ortalamasında istihdam 1 milyon 272 bin kişi azaldı. Sözde işten çıkarma yasağı vardı ama TÜİK verilerine göre bile ücretli ve yevmiyeli çalışan sayısı yıllık ortalamada 495 bin kişi azaldı. Ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların sayısında da 432 bin kişilik bir düşüş yaşandı. Kendi hesabına çalışan sayısında da 289 bin kişilik bir düşüş oldu.

TÜİK'in hesaplamasında ücretsiz izne çıkartılan veya işyeri salgın önlemleri nedeniyle kapalı olduğu için işini kaybedenler hala istihdamda sayılıyor. Bunu hesaba kattığımızda aslında istihdamdaki kayıp daha da yüksek. TÜİK'in hesabına göre toplam istihdam yıllık ortalama olarak 26.8 milyon olmasına karşın, fiilen işbaşında olanların yıllık ortalaması 24 milyon kişi. Yani aslında istihdamdaki yıllık ortalama kayıp 1 milyon 272 bin kişi değil 2 milyon 767 bin kişi.

Çalışan sayısı bu kadar yüksek bir düşüş gösterirken üretimin artması, ekonominin büyümesi, işçilerin salgın tehlikesine rağmen aşırı yoğun çalışmaya zorlanmasıyla mümkün oldu. TÜİK verileri de emekçilerin bir tarafta hastalık ve ölüm tehdidi, diğer tarafta işsizlik ve açlık tehdidi altında vahşi bir sömürüye maruz kaldığını ortaya koyuyor.

İşçiler adeta toplama kampı haline getirilen fabrikalarda, Covid-19 olduklarını gizlemeye zorlanarak, salgını önlemeye dönük önlemlerin yeterince alınmadığı koşullarda çalışmaya zorlandılar. Covid-19 nedeniyle ölümlerin ezici çoğunluğunun emekçi kentleri ve mahallelerinde olması bu vahşi zorlamanın bir sonucuydu.

Vahşi sömürünün bir ifadesini de milli gelirden emeğin aldığı payın küçülmesinde görüyoruz. Milli gelirden emeğin aldığı pay 2020 yılında bir önceki yıla göre 2 puan birden düşerek yüzde 29.4'e geriledi. Buna karşın sermayenin payı yüzde 61'e çıktı. Yılın son çeyreğinde milli gelirden emeğin aldığı pay, yüzde 25.4'e kadar düştü.

2020 yılında emekçiler ölüm tehdidi altında daha yoğun çalıştırılarak daha fazla sömürülürken, sermayenin büyüdüğü ortada. Gerici faşist iktidarın, salgına karşı mücadele diye izlediği politikalar da buna hizmet etti. İktidarın uygulamaları sömürüyü artırırken, sermayenin kârını garanti altına aldı.

2020 yılı gelir ve servet dağılımındaki dengesizliğin emekçiler ve yoksullar aleyhine daha da bozulduğu bir yıl oldu.

DENGESİZ VE HASTALIKLI BÜYÜME

Vahşice artan emek sömürüsünün bir ürünü olan bu büyüme, aynı zamanda dengesiz ve hastalıklı bir büyüme. Bu halile mevcut büyüme, ekonomiyi güçlendirmek bir yana kırılmalıkların artıran, risklerini yükselten ve sorunları geleceğe yağın niteliksiz bir büyüme.

Öncelikle istihdamın sert bir şekilde düştüğü, gerçek işsizliğin yüzde 30'lara tırmandığı ağır bir tablo ile karşı karşıyayız. İstihdamdaki bu kayıp ve kemikleşen yüksek işsizlik, gelecek yılları da ipotek altına alan bir yük olmaya devam edecek.

Yüksek işsizliğin üstüne binen yüksek enflasyon, yoksulluğun artması ve derinleşmesi sonucunu doğuruyor. Gelir dağılımında zaten bozuk olan denge daha da bozuluyor.

2020 büyümesinin yarattığı bir diğer dengesizlik de artan borçluluk tarafında. Erdoğan yönetimi, kamu bankaları üzerinden başta ucuz kredi pompalayarak büyümeyi sağlama ve sermayenin kârını ayakta tutma politikası izledi. Ancak bu politika bir tarafta batık kredilerin artmasına, diğer tarafta cari açığın yükselmesine ve döviz rezervlerinin erimesine yol açtı. Bu politika sonunda duvara çarptı ve ekonomi her an bir ödemeler dengesi krizine sürüklenme tehlikesine girdi.

Bunun üzerine Kasım başında damat bakan Berat Albayrak görevden alındı, Merkez Bankası Başkanı ve ekonomi bakanı değişti. Para politikası da değişti ve faizler sert bir şekilde yükseldi. Bunun önümüzdeki dönemdeki faturası, hızla artan banka hacizleri, iflaslar ve artan işsizlik olacak.

İzlenen ekonomi politikasının artırdığı bir diğer dengesizlik dış ticaret ve cari açık cephesinde oldu. 2020 yılında ekonominin yüzde 1.8 gibi düşük bir büyüme kaydetmesine karşın, cari açığın milli gelire oranı yüzde 5.1'e fırladı. Bu uluslararası ölçekte yüksek bir oran

ve ekonominin dış şoklara karşı son derece kırılabilir hale geldiğinin bir ifadesi. Bu oranın ne kadar yüksek ve dengesiz olduğunu görmek açısından 2017 ile karşılaştırabiliriz. 2017'de ekonomi yüzde 7.5 büyürken cari açığın milli gelire oranı yüzde 4.8 olmuştu. 2020'de ekonomi 2017'nin dörtte birinden daha düşük bir hızla büyümüş olmasına karşın, ondan daha yüksek bir cari açık yarattı.

Bu durum döviz rezervlerinin eriyip eksiye düşmesine yol açmasının yanında dış borçların milli gelire oranının 2001 krizindeki düzeyin bile üstüne çıkmasına neden oldu. 2001 yılında dış borçların milli gelire oranı yüzde 56.1 iken 2020 yılında yüzde 60.7'ye çıktı.

Dış denge böyle bozulurken içeride de zaten kötü olan bütçe dengesi aşırı bir şekilde bozuldu. Bütçe açığı yüzde 38.5 artarak 124.7 milyar liradan 172.7 milyar liraya fırladı. Bütçeden faize giden para miktarı da yüzde 34'lük bir artışla 99.9 milyar liradan 134 milyar liraya fırladı.

Milli gelirin ve kişi başına gelirin dolar karşısındaki değerinde ise tam bir çöküş var. 717 milyar dolara düşen toplam milli gelir 12 yıl geriye gitmiş durumda. Kişi başına gelir ise 8 bin 599 dolar ile 2007 yılındaki düzeyinin bile gerisine düştü. Aslında bu hesaba başta Suriyeli sığınmacılar olmak üzere Asya ve Afrika'dan gelen göçmen nüfusu da katmak gerekiyor. Bu durumda kişi başına gelir 8 bin 160 dolara düşüyor.

Bu tablo, önümüzdeki süreçte işçi ve emekçiler için daha da ağırlaşacak sorunlar, daha da büyüyecek bir yıkım faturası anlamına geliyor.

Dikta rejimin yeni palavrası: “İnsan Hakları Eylem Planı”

E. Bahri

Sermaye iktidarının dümeninde oturan AKP'nin toplumsal meşruiyet krizi, 7 Haziran 2015 seçimleri hezimetleriyle ivme kazanmaya başladı. Meşruiyet yitimi, rejime biat etmeyenlere uygulanan şiddetin dozu arttırılarak dengelenmeye çalışıldı. “Hendek savaşı” adı altında Kürt halkına karşı kirli savaşın yeniden başlatılması, Suruç ve Ankara Gar katliamları o dönem iktidarın ilk icraatları oldu. Bu icraatlar Kasım 2015'te AKP'ye seçim kazandırsa da meşruiyet krizinin aşılmasına yetmedi.

Aradan geçen beş yılı aşkın süreye şaibeli darbe, ülkeyi KHK'larla yönetme, hileli seçimle anayasa değişikliği, dinci-faşist tek adam rejiminin tahkimi, zindanlara kapatarak muhaliflerin sesini kısma vb. icraatlar sığdıran rejim, dış politikada ise saldırgan, yayılmacı, ilhakçı bir strateji izledi. İçeride sıkıştıkça dışarıda saldırganlaşması, Perinçekçi dalkavuklar tarafından desteklenen AKP-MHP koalisyonunun emperyalist efendileriyle gerilim yaşamasına yol açtı. İçeride yaşanan sıkışmayı uluslararası ilişkilerde yaşanan fiyaskoları, tıkanma ve artan sorunlar tamamladı. Tüm bunlara derinleşen ekonomik kriz ve pandemi sürecindeki başarısızlıklar, vurdumduymazlıklar, küstahlıklar da eklendi.

Bu tabloda rejimin ayakta kalması için emperyalistlerin, özellikle ABD'nin vereceği desteğin önemi arttı. Bundan dolayı Tayyip Erdoğan'la müritleri aralıktan beri Joe Biden'la iletişime geçmek için çırpınıp duruyorlar. Biden seçim sürecinde AKP-MHP rejiminin totaliterliğinden söz ettiği için, Erdoğan da “reformlar”dan, “sivil anayasa”dan, “demokratikleşme”den söz etmeye başladılar. Bu palavra zincirinin son ve en iddialı halkası, AKP şefinin maddeler halinde ilan ettiği “İnsan Hakları Eylem Planı” oldu.

FAŞIZAN ZORBALIK EŞLİĞİNDE 'REFORM'

Dikta rejimin başı T. Erdoğan, son üç ayda “demokrat” kesildi. Joe Biden yönetimi ile AB şeflerini ‘ayırtma’ hesabıyla başlatılan reform, insan hakları, demokratikleşme söylemleri sıkça tekrarlanmaya başladı. Bu söylemlerle emperyalistlere yaranmaya çalışan AKP-MHP rejimi, içeride rutin icraatlarına, yani faşist zorbalığa devam ediyor. Hatta ilerici-dev-

rimci güçleri, Kürt hareketini ve saraya biat etmeyen toplumun geniş kesimlerini hedef alan zorbalığın dozunu giderek arttırıyor.

Washington ve Brüksel'e “Bakın reform yapıyoruz. Demokrasiyi güçlendiriyoruz, insan haklarını geliştiriyoruz” diye mesajlar veren rejim, öte yandan kendisinin birkaç yıl önce değiştirdiği anayasayı adeta bir paçavraya çeviriyor. Söylem ile icraatların bu zıtlığı o kadar bariz ki, büyük yalanların pişkinlikle tekrarlanması artık bazılarında anlaşılabilir geliyor. Çünkü bu kadar zıtlık, sermaye siyasetçileri için bile uçuktur. Burjuva siyasetçileri için bile her gün toplumun karşısına çıkıp ipe sapa gelmez büyük yalanlar söylemek herkesin başarabileceği bir şey gibi değil. Bundan dolayı olsa gerek, Erdoğan'ın büyük ve sahte vaatlerini iktidarın destekçileri bile ciddiye almıyor. Artık halkın çoğunluğu yalan söylediğini, yandaşları ise takiye yaptığını biliyor...

İKTİDARIN SUÇ İTİRAFI

19 yıldır rejimin tepesinde bulunan, son yıllarda ise rejimin ‘tek adamı’ olan T. Erdoğan, utanıp sıkılmadan “İnsan Hakları Eylem Planı” (İHEP) ilan etti. “Özgür birey, güçlü toplum” yaratmayı hedeflediklerini iddia eden, bunun için harekete geçecekleri ‘müjdesi’ veren AKP şefi, yönettiği ülkenin gerçekliğinden kopukmuş gibi konuştu.

İktidarlar, olmayan şeyleri toplumlara vadelerler. Bu bağlamda İHEP ile vaat edilenlere bakıldığında ekonomik, demokratik, sosyal, siyasal bütün hak ve özgürlüklerin çiğnendiği görülüyor. Diğer bir ifadeyle tek adam rejiminin başı olan kişi, 19 yıldır topluma karşı işledikleri suçların ne kadar kabarık olduğunu dile getiriyor. Vaatler listesini süsleyerek güya imajını düzeltmeye çalışan rejim,

battıkça batıyor. Devrimci, ilerici, muhalif güçler ve kurumlar bu gerçekleri emekçilere anlatmak için yıllardır çaba harcıyor. İHEP planını ilan eden T. Erdoğan, suç telesini kendisi ortaya dökmüş oldu.

AYAKLAR ALTINA ALINAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

İlan edilen eylem planında “mülkiyet hakkının güvence altına alınması” gibi tuhaf bir madde yer alıyor. Oysa kapitalizm zaten özel mülkiyete dayalı bir sistemdir. Diğer ucubelik ise, “sivil anayasa” yapacaklarını söylemelerinde belirginleşiyor. “Sivil olmayan” yürürlükteki anayasayı birkaç yıl önce kendileri yapmıştı. Fiilen çöpe attıkları anayasalarına karşı “sivil anayasa” yapacaklarmış. Bu kadar sahtekarlık, bu kadar riyakarlık, bu kadar palavra ancak böylesi bir rejimin icraatı olabilir.

“Müjde” diye yutturmak istedikleri şeylerin çoğu, kağıt üzerinde zaten var. Yani kendilerinin hazırladığı “sivil olmayan anayasa” AKP şefinin sıraladığı maddelerin çoğunu içeriyor. İcraatlar ise yasada yer alan maddelerin tam zıddıdır. Nitekim vaatler listesi yayınlamaları, sözünü ettikleri hakları sistematik bir şekilde çiğnendiklerinin itirafıdır aynı zamanda.

SAHTEKARLARIN VAATLER LİSTESİ

T. Erdoğan'ın şatafatlı sarayında ilan ettiği İHEP listesinde şu vaatler de yer alıyor:

- İfade özgürlüğü, örgütlenme hakkı,
- Daha güçlü insan hakları koruma sistemi,
- Adil yargılanma hakkı ve bağımsız yargı,
- Kişi özgürlüğü ve güvenliğinin güçlendirilmesi,
- Özel hayatın güvence altına alın-

ması,

- Toplumsal refahın güçlendirilmesi,
- İnsan hakları konusunda idari farkındalık,
- Hukuk önünde eşitlik,
- Düşünce ve ifade hakkının suç olmaktan çıkarılması,
- Hukuk devleti, hak ve özgürlükleri korumak için var olacak...

Bütün demokratik hak ve özgürlükleri gasp eden, baskı ve zorbalıkla ayakta durabilen, her açıklamasıyla saraya biat etmeyenlere kin ve nefret kusan, ırkçılık-dincilik-mezhepçilik gibi zehirleri yayan bir rejimin, bu tür vaatlerde bulunmasını tanımlayacak kavram bulmak kolay değil. Çünkü ne yalancılık ve sahtekarlıkta ne de riyakarlık ve palavrada sınır tanıyorlar.

HAKLAR BAHŞEDİLMEZ, MÜCADELE İLE KAZANILIR!

Rejimin başı sıfatıyla konuşan Tayyip Erdoğan, “Tüm hak ve özgürlükleri çiğnedik, ayaklar altına aldık. Rejimimiz zorbalıkla ayakta duruyor. Ama artık demokrat olacağız” demeye getiriyor. Oysa tarihte zorbalığın demokratlara dönüştüğü ya da hak bahşettiği görülmemiştir.

Evet, listede yer alan ve almayan birçok hak ve özgürlüklere işçilerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin, Kürtlerin, Alevilerin... Kısacası bu sistem tarafından ezilen toplumun ezici bir çoğunluğunun ihtiyacı var. Bu haklar kazanılmadan onurlu-insanca çalışma ve yaşam koşullarına kavuşabilmek de mümkün değil. Kesin olan bir başka şey ise, bu hakları kimsenin bahşetmeyeceği ve ancak bu haklara ihtiyacı olanlar mücadele ettiğinde kazanılabileceğidir.

Kapitalist sistemde mücadele ile haklar kazanmak mümkün, ancak onları güvence altına alıp kalıcılaştırmak mümkün olmuyor. Zira burjuvazi ve onun devleti her krizde haklara saldırıyor. Sistem krizlerden çıkmadığı için artık süreklileşmiş saldırılar var. Bu koşullarda hakları korumak ve yeni kazanımlara ulaşmak için verilen mücadelenin önemi büyüktür. Daha önemli olansa, insanca-onurlu bir çalışma ve yaşamı kalıcı bir kazanıma dönüştürmek için kapitalizm belasından kurtulmanın şart olduğunun farkında olmak ve mücadeleyi bu perspektifle örgütleyebilmektir.

Polis ve bekçi ordusunun tahkimatı devam ediyor

AKP-MHP bloku, bir yandan ekonomik kriz başta olmak üzere birçok sorunla boğuşurken, bir yandan da sarsılan iktidarını sağlamlaştırmak için adımlar atıyor. Polis devleti uygulamaları olağanlaştırılmışken, "polis ordusu" da sürekli tahkim ediliyor. Bu kapsamdaki son adımlardan biri polis ordusu için alınacak mühimmat miktarında önceki yıllara göre yaşanan artış oldu. Basına yansıyan haberlere göre, Emniyet Genel Müdürlüğü 600 bin gaz kapsülü, 5 bin adet kalkan, TOMA suyunda kullanılmak üzere 40 ton solüsyon alımı için ihale düzenleyecek.

Bu hazırlık boşuna değil elbette. Bir yandan gerici-faşist iktidarın korkularına ayna tutuyor, bir yandan da her an patlamaya gebe sosyal tepkilere hazırlık anlamına geliyor. Bilindiği üzere pandemiyle birlikte ağırlaşan ekonomik krizin faturası işçi ve emekçilere kesilmeye devam ediyor. Toplumda açlık ve yoksulluk düne göre olabildiğince arttı. İşsizlik ve geleceksizlik kaygısı gençlerin en yakıcı sorunu haline geldi. Daha sayısız sorunun yarattığı tepki birikimi, AKP-MHP rejimini oluşabilecek herhangi bir toplumsal hareketliliğe karşı baskı ve zor aygıtlarını sürekli tahkimata döneltiyor. Bir yandan bekçi alımı artarken, diğer yandan polisler ancak bir savaşta kullanılabilir

türden silahları kullanma yetkisi verildi. Kendi lüks ve şatafatlarından ödün vermeyen egemenler, devlet bütçesinin aslan payını güvenlikleri için harcıyorlar. Aynı zamanda bu, özgürlükleri, gelecekleri ve onurları için mücadele eden kesimlere karşı saldırganlığın daha da tırmandırılacağı anlamına geliyor.

Kendi bekası ve güvenliği için para savurmaktan geri durmayan AKP-MHP iktidarı, diğer yandan aylardır süren koronavirüs salgınına karşı hala da gerekli

önlemleri almıyor. Örneğin Türkiye nüfusunun en az 3 katı kadar aşının alınması gerekirken, aşının bir dozunda bile bu miktarın yanına yaklaşmış değil. Bu arada sermayedarlar kendi eş, dost ve akrabalarına aş yaptırmakla, toplumda aş yapılmasında önceliği olan kesim hala da aş olmayı bekliyor. Üstüne üstlük henüz eğitimin bileşenlerine aşılama yapılmadan yüz yüze eğitime de geçildi. Yüz yüze eğitime geçilmeden önce Eğitim-Sen, TTB vb. gibi kurumlar döne döne "önce

aşı" yapılması gerektiğini ifade ettiler. Tüm uyarılara rağmen iktidarın aş için gerekli bütçeyi ayırmaması, gelinen yerde eğitimin bileşenleri arasında salgının hızla yayılmasına yol açtı. Eğitim-Sen'in 15 Şubat-5 Mart tarihlerini kapsayan "Okullarda Covid-19 Tablosu" raporunda, gerekli önlemlerin alınmaması ve aşılamanın yapılmaması sonucu 22 öğrenci, 2 personel ve 25 öğretmende koronavirüs tespit edildiği ifade edildi. Birçok okul, yeniden yüz yüze eğitime ara vermek zorunda kaldı. Toplumun sağlığının önemsenmediği, temelde burjuvazinin kâr etmesine endekli bir sistemden başka türlü de beklenmezdi zaten.

Silahlı güçlerini her geçen gün daha fazla eğitip donatmakla övünen iktidar, gelinen yerde başta işçi ve emekçiler olmak üzere toplumun büyük bir kesiminin yaşamını tehdit ediyor. Toplumda mayalanan öfke karşısında tek yapabildiği şey, faşist baskı ve terörü tırmandırmak, toplumsal çürümeyi derinleştirmektir. Ancak ne kadar çabalasalar da bu köhneleşmiş düzenin yıkılıp gitmesini engelleyemeyecekler. İşçi ve emekçiler hakları ve gelecekleri için er geç mücadele yolunu tutacak, sermayenin faşist baskı ve zora dayalı iktidarını yıkacaklardır.

Fezlekeler ve HDP'yi kapatma tartışmaları

AKP-MHP iktidarı bir yandan emperyalist efendilerine uyum mesajı veremeye çalışıyor, bir yanda da ayakta kalmak için içeride saldırıların dozunu arttırıyor. Ekonomik krizin yarattığı açmazlar, gerici-faşist iktidara başka şans bırakmıyor. Gare hezimetinin ardından "demokrasi müjdesi" olarak sunulan İnsan Hakları Eylem Planı gibi manevralar ise ne iktidarın çıkışsızlığını ne de saldırganlığını gizleyebiliyor.

Ortada tüm sınırları aşan bir riyakarlık cirrit atıyor. Bunun son dönemdeki başlıca örneği, bir yandan insan hakları, reformlar vb.nden bahsedilirken, diğer yandan yasal Kürt hareketine yönelik süre avının hızlandırılmasıdır. AKP şefi "İnsan hakları Eylem Planı" açıklamasını yaparken, muhalefet milletvekillerine karşı hazırlanan fezlekeler (28'i HDP'li

vekillere ait 33 fezleke) de Meclis'e sunuldu. Milletvekillerinin dokunulmazlıklarını kaldırmak ve tutuklatmak gerici-faşist iktidarın temel gündemlerinden birini oluşturuyor. Aynı şekilde HDP'yi kapatma tehdidi de... Faşist partinin şefi Bahçeli başta olmak üzere Saray rejiminin tüm isimleri, hep bir ağızdan "HDP kapatılsın, milletvekilleri yargılsın" çağrılarını yapıyor. Saray rejiminin fezlekeler ile ilgili fikri net. Nitekim tek adam rejiminin şefi de fezlekeler ile ilgili olarak "Genel kurulda da hemen eller iner kalkan" diye buyruk vermiş bulunuyor.

Ancak toplumsal muhalefetten gelen tepkilere göre söylemlerinde göstermelik değişiklikler de yansıyabiliyor. Örneğin AKP Grup Başkanvekili Cahit Özkan ilkin TBMM'de basın toplantısı düzenleyerek, "HDP siyasi olarak kapandıktan

sonra hukuken de kapanacaktır. Biz inşallah milletimiz nezdinde HDP'yi kapatacağız. Milletimizin artık bu partiden ümidi kalmamıştır." şeklinde konuşmuş, gelen tepkiler üzerine "Değerlendirme, bağımsız mahkemelerin konusu." diyerek düzeltme yapmak zorunda kalmıştı.

İrkçı-şoven histeriyi körükleyen AKP-MHP rejiminin, Kürt halkına ve hareketine yönelik saldırıları, vekillere karşı hazırlanan fezlekeler ve parti kapatma çığırkanlığının yanı sıra uyduruk gerekçeler ile milletvekillerinin tutukluluk sürelerinin uzatılması ve yeni milletvekillerin tutuklanma hamleleri ile boyutlanıyor. Kürt halkına yönelik saldırganlık elbette yeni değil. Belediyelere kayyım atanması, milletvekillerinin, parti üyelerinin sürekli saldırı altında tutulması, gazetecilerin, avukatların, zindanlara

atılması vb. saldırılar, dönem dönem gemi azağına alan zorbalığın sadece ilk akla gelenleridir.

Fezlekeler ve HDP'nin kapatılma tartışmaları bir kez daha göstermiştir ki AKP-MHP rejiminin elinde toplumun üzerinde salladığı sopadan başka bir yönetme aracı kalmamıştır. Gerici iktidarın "demokrasi müjdesi" söylemlerinin gerisinde çok yönlü bir çıkışsızlık yatmaktadır.

Ekonomik krizin işçi ve emekçiler üzerindeki boğucu kuşatmasını perçinleyen pandemi sürecinde artan hoşnutsuzluk ve biriken mücadele potansiyeli, din istismarcısı AKP'yi faşist tek adam rejimini güçlendirme telaşına itiyor. Her açıdan sıkışan gerici iktidar toplumda biriken öfkeyi görüp, bekası için önlem almaya çalışmaktadır. Bu çerçevede gündeme getirdiği oyunları bozacak olan tek güç, işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesidir.

Erbakan'ı anma töreninin düşündürdükleri

Geçtiğimiz hafta Millî Görüş çizgisinin temel isimlerinden olan Necmettin Erbakan'ın ölüm yıldönümünde burjuva siyasetinin önemli isimlerini bir araya getirmeyi amaçlayan bir anma gerçekleştirildi. HDP de bu anmadaki "birlik tablosu"na dahil olmaya çalışınlardandı.

Erbakan'ın 10. ölüm yıldönümü vesilesiyle yapılan anmanın ana teması "Yaşanabilir Türkiye" oldu. Burjuva siyasetinin önemli isimlerini bir araya getiren anmaya verilen bu isim elbette tesadüf değil. Burjuva siyasetinin kitlelere dikte etmeye çalıştığı bir şey varsa o da "yaşayabilmek için bana mecbursun" motto-sudur. Kitlelerin hayal ve istemlerini istismar ederek kendisine mecbur bırakmak, ölümü göstererek sıtmaya razı etmek burjuva siyasetinin yegâne yöntemlerindedir.

Asgari ücretin açıklık sınırının altında kaldığı, toplum sağlığının hiçleştirildiği, temel hak ve özgürlüklerin baskı ve zorla ezildiği, sokaklarda eli sopalı çetelerin gezdiği, mafya bozuntularının siyasete "ayar verdiği" bu günlerde yaşamın bile emekçilere çok görüldüğü bir gerçektir. Elbette, başta işçi ve emekçiler olmak üzere toplumun her kesimi özellikle pandemi günlerinde yaşanabilir bir ülke düşlemektedir. Ancak "insanca yaşam" burjuvazinin kitlelere sunabileceği bir şey değil, ikiyüzlü siyasetine kurban edeceği bir olgudur.

Öte yandan, HDP'nin eski genel başkanı Demirtaş hukuksuz olarak hapis-hanede tutulmaya devam ediliyorken, HDP milletvekilleri hakkında fezlekeler düzenleniyor ve partinin kapatılması için adımlar atılıyor HDP'nin de bu anmaya katılmış olması, siyasi çizgisindeki tutarsızlıklara ayna tutmaktadır.

ANMADAN YANSIYANLAR

Saadet Partisi'nin gerçekleştirdiği anmaya MHP katılmazken, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, HDP Eş Genel Başkanı Mithat Sancar, Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu, DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, AKP Genel Başkan Yardımcısı Mahir Ünal, İYİ Parti Genel Başkan Yardımcısı Nuri Okutan katıldı.

Anmanın ev sahibi Saadet Partisi adına, Sivas katliamı ile ismi hafızalara kazınan Karamollaoğlu konuştu. Bol dema-

goji arasında "Biz de Necmettin Erbakan gibi milletin imkanlarının bir avuç yandaşa aktarılmasına karşı çıkıyoruz" sözleriyle sözde muhalefet yaptı.

İYİ Parti Genel Başkan Yardımcısı Nuri Okutan, "Erbakan, eleştirilere karşı hoşgörülüydü. Karikatürü çizilen, taklidi yapılan liderdi ve bu yüzden kimseyi mahkemeye vermedi" derken DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, güçlendirilmiş parlamenter sistemden yana olduklarını söyledi. Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu, "her türlü kutuplaştırıcı dile karşı ortak bir tavır benimsediğimiz zaman yaşanabilir bir Türkiye inşa edebiliriz" dedi ve Uygur sorunu üzerinden milliyetçilik gösterilerine girişti.

Kemal Kılıçdaroğlu, "'Yaşanabilir bir Türkiye' başlığı ile düzenlenen bu buluşmanın ülkemizin barışına ve kardeşliğine önemli katkılar yapacağına inanıyorum" diyerek sözlerine başladı. 26 Ocak 1974'te kurulan CHP-MSP koalisyonunu örnek göstererek seçimlere işaret etti. Ecevit ve Erbakan'ın Kıbrıs'ı işgal edişlerini de övgülerine kattı.

Erdoğan ise yolladığı mesajla "'94 ruhuna" vurgu yaparken "2053" tarihini işaret etti.

HDP'DEN ERBAKAN'A ÖVGÜLER

HDP adına Eş Genel Başkanı Mithat Sancar ise anmanın üzerine en çok konuşulan konuşmasını yaptı. Diğerlerinin riyakâr ve samimiysiz açıklamaları şaşırtıcı değilken, HDP'nin de bu koroya başarıyla katılması şaşkınlık yarattı.

Sancar, "Erbakan hocanın çabaları müdahale ile karşılaşmamış olsa şu an çok farklı bir ülkede yaşıyor olurduk" saptamasında bulundu. Erbakan'ın Kürt sorununu çözme konusunda birtakım girişimleri olduğunu iddia etti. "Erbakan hocanın Kürt sorununa yaklaşımı meseleyi diyalogla, siyasetle ve çok önemli bir husus olarak içeride, bu topraklarda, bu ülkenin kendi dinamikleri ile kardeşlik hukuku içinde çözme esasına dayanıyordu" dedikten sonra onun bu çok "kıymetli tarafının" ne yazık ki çok fazla öne çıkarılmadığının altını çizdi.

Sancar anmanın "önemi"ne vurgu yaptıktan sonra, "Necmettin Erbakan ve temsil ettiği Millî Görüş çizgisi Türkiye'nin siyasal tarihinin önemli dönüm noktala-

rına ve kırılma anlarına tanıklık eden, bedel ödeyen bir gelenektir" dedi. HDP'nin kapatılmasına ilişkin tartışmalar ile 28 Şubat arasında bağlantı kurdu ve "Bizim de yer aldığımız siyasi gelenek en fazla parti kapatmalardan, siyasi yasaklardan ve iktidar kuşatmalarından mağdur olmuştur; bir o kadar mağdur olan bir gelenek de millî görüş geleneğidir" iddiasında bulundu. Bununla da kalmadı, 28 Şubat'ın ardından "Sayın Erbakan hocanın ve Millî görüş çizgisinin darbe karşısında aldığı siyasal tutum ve ilkeli duruş son derece önemlidir, tüm zorlamalara ve kuşatılmışlığa, ödediği bedele rağmen Necmettin hoca kendi siyasi çizgisini ısrarla sürdürmüş ve demokrasi kültürüne önemli katkılar sunmuştur" diyebilirdi. Erbakan'ın miras bıraktığı millî görüş çizgisinin bugün hak, hukuk, demokrasi ve adalet mücadelesinde özel ve önemli bir yerde durduğunu da iddia etti.

Bu sözler HDP'nin "birlik tablosu"nda yer almak adına nasıl bir pragmatizm sergilediğini yeterli açıklıkta göstermektedir.

ERBAKAN'I HATIRLAMAK!..

Anma vesilesiyle övgülere boğulan Erbakan'ın siyasi hayatından birkaç kesite göz atalım. 1960'ların sonlarında Demirel karşısında "Müslüman Türkiye" sloganı ile siyaset sahnesine çıkan Erbakan, cemaatlerin de desteğini alarak bağımsız milletvekili olarak mecliste kendisine yer buldu. İşçi ve emekçilerin yükselen mücadelesine karşı gerçekleştirilen 1971 darbesi Erbakan'ın siyasi parti kurarak güçlenmesine zemin hazırladı. TİP'li milletvekillerine uygulanan beş yıl siyasi partiye üye olmama kuralı Millî Selamet Partisi için esnetildi. Erbakan'ın da aralarında olduğu kadro yeni partiyle yollarına devam etti.

Kılıçdaroğlu'nun sözünü ettiği koalisyonla ilk kez islamcı bir parti iktidar ortağı oldu. Nazım'dan dizeler okuyan Kılıçdaroğlu'nun ve Erbakan'a övgüler dizen Sancar'ın atladığı nokta ise bu koalisyonun dağılma sebebidir: Darbe mağduru olduğunu iddia eden millî görüş 12 Mart darbesi ile zindanlara atılan devrimcilere yönelik affa karşı çıkmıştır.

Partiyi İslam'ın ordusu, Erbakan'ı ise bu ordunun komutanı olarak gören

millî görüşün sloganı ise "İşte ordu, işte komutan"dır. 6 Eylül 1980 tarihli Konya mitinginde Kudüs'ü başkent ilan eden, millî görüş çizgisinin "İran'da Humeyni, Türkiye'de Erbakan", "Şeriat gelecek, vahşet bitecek" sloganları da çok şey anlatmaktadır.

1980 darbesinin ardından parti liderleri hapiste ya da yasaklı olsalar da asker postallarının onlar için yolu düzlediği, imam hatiplerin yaygınlaştırılmasından eğitimin gericileştirilmesine dek pek çok hizmette bulunduğu biliniyor. MSP Refah Partisi olarak yola devam etmiş, Erbakan başbakan koltuğuna dek yükselmiştir. Susurluk ile oraya saçılan derin devlet olgusunu "faso fiso" diye niteleyen Erbakan'ın adalet bakanı ise ışıkları açıp söndüren kitleler için "mum söndü oynuyorlar" diyebilmiştir. Radikal islamcı çizgi 28 Şubat askeri muhtırası ile dizginlendi ve RP kapatıldı diye ağıtlar yakan CHP ve HDP, 28 Şubat'ın oynadığı rolü unutmaktadırlar. AKP'nin babası 1980 darbesi ise annesi de 28 Şubat'tır.

BATAKLIĞI KURUTMAK İÇİN!

Ne Erbakan'ın ve millî görüşün savunulacak bir yanı ne de bir araya gelen düzen partilerinin kitlelere yaşanabilir bir dünya sunma imkanları vardır. İkiyüzlülük ve riyakarlığın yeni bir örneği Erbakan'ı anma ve "anlama" töreninde vuku bulmuştur. AKP'den kurtulmak için dinci gericiğin bir başka versiyonuna sarılmak ise HDP açısından tam bir fiyaskodur.

Sancar'ın "Demokrasiyi birlikte inşa etmek, yaşamakta olduğumuz kırılma ve tahribatları onarma noktasında ortak irade geliştirme arayışlarının bulunması, her şeyden önce demokratik güç birliği için kuvvetli bir zeminin mevcut olması bu ülkede demokrasinin bu sefer kazanacağına ve başaracağına olan inancımızı kuvvetlendiriyor. Bu buluşma bu inancı kuvvetlendiren çok önemli bir vesile olmuştur" temennisi kaç kez daha gerçeklerin duvarına çarpacaktır, bilinmez. Ancak bu döngünün kırılması için yapılabilecek tek şey bu bataklıkta kurutmaktır. Kürt halkının, işçi ve emekçilerin insanca bir yaşam sürecekleri günler ancak burjuva düzen bataklığının kurutulmasıyla gelebilecektir.

Levent Gültekin'e yönelik saldırı ve ötesi

H. Yağmur

Düzen partileri iki farklı ittifakta (Cumhur ve Millet) saflaşmış durumdadır. Cumhur İttifakı iktidar gücü olarak tahkimatını sürdürmek için paramiliter güçleri, yani sokak ayağını uzun süredir kullanıyor. Bunun son halkası gazeteci Levent Gültekin'e yapılan saldırıdır. Halk TV yorumcusu ve gazeteci Levent Gültekin TV binası yakınlarında 20 faşistin saldırısına uğradı. Faşist saldırının piyonları usulen de olsa hala daha gözaltına alınmadılar.

Gültekin, saldırının ardından Halk TV canlı yayınında yaşananları şöyle anlattı: "Kanala doğru yürürken iki gençle göz göze geldik. Takip ettiklerini fark ettim. Hızlanıp arayı açtım. Kanala yaklaşık 50-100 metre kala bu sefer 15-20 kişi sokağın dört bir köşesinden çıkıp aynı anda saldırdı..."

Levent Gültekin'e yapılan saldırı ne ilk ne de son saldırıdır. Son yıllarda gündeme gelenler gibi bu da AKP iktidarının, faşist güruhları kullanarak, sokakları muhaliflere dar etme politikasında ısrarının açık göstergesidir. Bugüne kadar düzen muhalefeti ve muhalif medya içinde yer alan kişilere/kurumlara yönelik saldırılar konusunda AKP iktidarı ve emrindeki yargı üç maymunu oynadı. Faşist beslemeler ya yakalanamadı ya da göstermelik gözaltıların ardından serbest bırakıldılar. "İyi çocuklar" diye lanse edilen faşistler arkalarındaki AKP iktidarının gücünün verdiği pervasızlıkla hareket ettiler. AKP iktidarı ve yargısı tarafından korunacaklarını, kollanacaklarını biliyorlardı. Nitekim CHP liderine yönelik saldırı karşısında bile AKP yargısı saldırganları korumak için mesai yapmıştı. Saldırının merkez üssü olan AKP iktidarı yargının da patronuydu.

Kontra faşist güçler AKP iktidarının onayı ve desteğiyle saldırılarda sınır tanımıyorlar. İlerici sol siyasi yapılara, HDP'ye, özelde Boğaziçi öğrencilerine genelde öğrenci gençliğe ve işçi direnişlerine yönelik terör ayyuka çıkmış bulunuyor. Farklı kesimlerden çok sayıda kişi ve kurum faşist teröre maruz kalıyor.

Faşist saldırganlara kol kanat veren AKP iktidarını üzmemek için tüm hünerini sergileyen mahkemeler hala da AKP-MHP ikilisini mutlu edemiyorlar. Gelecek Partisi Genel Başkan Yardımcısı Selçuk Özdağ, evinin önünde silahlı bir

grubun sopalı saldırısına uğruyor. Bu saldırıyı faşistlerin, Ülkü Ocaklarında görev yapan elamanların yaptığına dair belgeler ortalığa saçılıyor. Yargı usulen de olsa beş faşistle ilgili olarak tutuklama kararı veriyor. Kararı veren mahkeme faşist MHP tarafından tehdit ediliyor. Sonuç olarak, tutuklanıp cezaevine konulan 5 faşist, 20 gün sonra tahliye ediliyor. Bu bile AKP iktidarı ile faşist saldırıların, faşist saldırıları görmezden gelen yargının yerlerde sürünen halini göstermeye yeter de artar bile!

Sermaye düzeninin hükümetleri her daim devrim ve sosyalizm davasına düşmanlıkta sınır tanımadılar. Devrimcilere yönelik gözaltı ve tutuklama terörünü sistematik olarak uyguladılar. Katliamların altına imza attılar.

İçinde bulunduğumuz dönemde saldırıların çapı çok daha büyüyor. Artık düzen muhalefeti, muhalif basını da dahil AKP iktidarının yanında olmayan her kesim şeytanlaştırılıyor. Düşman muamelesine maruz kalıyorlar. Faşist saldırılar AKP iktidarı tarafından alkışlanıyor. Hatta saldırıya uğrayanlar, örneğin Gelecek Partisi Genel Başkanı ölümle yüz yüze kaldığı saldırının ardından "rol yapmak"la, "artistlik yapmak"la suçlanıyor.

Faşistlerin nasıl korunduğunun somut örnekleri ortadadır. Örneğin *Yeniçağ* gazetesi Ankara temsilcisi Orhan Uğuroğlu, AKP iktidarının arkaladığı faşistlerin saldırısına uğradı. Gözaltına alınan 4 kişi adli kontrol şartıyla serbest

bırakıldı. *Korkusuz* gazetesi yazarı Ahmet Takan, Ankara'da evinin önünde beysbol sopalı saldırıya uğradı. Yargı, saldırgan Emre Aydemir'e 2 bin liralık para cezası vererek, adeta onu ödüllendirdi. Yeniçağ yazarı Yavuz Selim Demirağ, 2019'da evinin önünde saldırıya uğradı. Saldırganlar 2 saatlik gözaltı sonrası ellerini kollarını sallayarak karakoldan çıktılar, yeni icraatlar için hazırlıklara başladılar.

Kemal Kılıçdaroğlu, asker cenazesine katıldığı Ankara Çubuk'ta linç girişimine maruz kaldı. Saldırgan faşist ödüllendirildi. Dahası kahraman muamelesi gördü. Evinin önünde toplanan 50 kişi Meral Akşener'i tehdit etti. Yargı saldırganların elini AKP iktidarının inayetiyle soğutmadı. Dava beraatla sonuçlandı. TİP Milletvekili Barış Atay, 4 kişinin saldırısına uğradı. Yakalanan 3 saldırgan 2,5 ay tutuklu kaldıktan sonra tahliye edildiler. Faşistler tarafından kahraman ilan edilen saldırganların elleri soğutulmadı.

Faşistleri koruma ve kollama tutumunun merkez üssü AKP iktidarındır. Kolluğun faşistleri koruyan ve kollayan tutumu, yargının son aylarda verdiği kararlar, AKP iktidarının muhalifleri yok etme, faşistleri koruma ve kollama politikasının en açık göstergeleridir.

Peki, faşist saldırılar neden artıyor? Çünkü AKP iktidarının altındaki toprak kayıyor. AKP iktidarda kalmak ve ömrünü uzatmak için faşistleri tepe tepe kullanıyor. Toplumsal desteği azalan AKP iktidarı baskı ve şiddet araçlarıyla her türden

muhalefeti ezmek politikasına dört elle sarılıyor.

Faşist saldırıların hedefinde işçi ve emekçiler var. İşçi ve emekçilerin hak mücadelesinin, gelecek mücadelesinin önü kesilmek isteniyor. İşçi ve emekçilerin ekonomik-sosyal yıkım politikaları karşısında sessiz kalması, toplumsal olarak her türden muhalif yaklaşımın yok edilmesi, işçi ve emekçilerin sefaletle teslim olması isteniyor.

Bugün faşist saldırıların merkez üssü olan AKP-MHP iktidarının yüzündeki demokrasi peçesi tamamen yırtılmıştır. Kirli planları, işçi ve emekçi düşmanlığı, muhalif sesleri baskı ve zor aygıtlarıyla susturma yaklaşımı ortalığa saçılmıştır. AKP iktidarının, faşist iktidar gerçekliği geniş kitleler tarafından bilinir hale gelmiştir. Kitleleri razı etme yaklaşımı işlevsel olan bir araç olmaktan çıkmıştır.

Her şey karşıtı içinde taşır. Kapitalist sömürü ve saldırganlık toplumsal tepkiyi büyütmede, geniş toplumsal kesimlerde faşizme karşı öfke derinleşmektedir. Özelde Levent Gültekin'e, genelde muhaliflere yönelik saldırılar ilerici muhalif kesimlerdeki anti-faşist öfkeyi büyütüyor.

Emekçi kitlelerin AKP iktidarına yönelik tepkisi ekonomik krizi derinleştiren korona salgınıyla birlikte daha da büyüdü. İşsizlik, yoksulluk ve açlık karabasan gibi işçi ve emekçileri kuşattı. Küçük esnafın iflasları, neredeyse rutinleşti. Toplumsal desteğini yitiren gerici-faşist iktidarın ekonomik ve siyasi açmazı derinleşti. Bundan dolayı AKP-MHP rejimi her zamankinden daha pervasızca saldırıyor.

Faşist saldırılara karşı mücadelenin öznesi olmak, ilerici, devrimci öznelere dayanışma içinde eylemler örgütlemeye çalışmak sınıf devrimcilerinin önemli görevlerinden biridir. Ayrıca kapitalist sömürü ve faşist kudurganlığa karşı söyleyecek sözü olan ilerici-devrimci yapılarla ortaklaşma zemini yakalamak için de çaba gösterilmelidir. Bu bağlamda sınıf devrimcileri, sömürüye karşı mücadeleyi faşist saldırganlığa karşı mücadele ile birleştiren çağrılarını işçi sınıfına taşımaları, anti-faşist propaganda ve ajitasyona hız vermeleri, kitle eylemleri örgütlemek için çaba sarf etmelidirler.

Direnen işçilerden fabrika önünde 8 Mart

DEV TEKSTİL üyesi SML Etiket direnişçileri ve TOMİS üyesi Sinbo direnişçisi kadın işçiler Sinbo fabrikası önünde 8 Mart etkinliği gerçekleştirdi. "Çifte sömürüye, ücretsiz izne, Kod 29'a, keyfi işten atmalara hayır! Güvenceli ve sendikali çalışmak istiyoruz!" şiarıyla gerçekleştirilen etkinliğe direnen işçilerin yanı sıra çok sayıda kişi katıldı.

Etkinlikte ilk olarak Sinbo ve SML Etiket direnişçileri adına bir konuşma yapıldı. Konuşmada 8 Mart'ın tarihsel süreci ne değinilerek şunlar ifade edildi:

"1834 yılında Fabrika Kızları olarak bilinen Amerika Massachusetts'te bulunan pamuk fabrikasında çalışan kadın işçilerin grevi, 1857'de Amerika'nın New York kentinde bir dokuma fabrikasında çalışan ve çoğu kadın olan 40 bin dokuma işçisinin 10 saatlik işgünü ve eşit işe eşit ücret talepleriyle başlattığı grev, 1889'da Londra'da gerçekleşen Kibritçi Kızlar Grevi ve işçi sınıfının insanca yaşam için başlattığı çeşitli grevler, 8 Mart'ı yaratan sürecin kendisidir."

Konuşmanın devamında, 8 Mart'ı doğuran tarihsel olgulara değinilerek farklı ülkelerdeki işçi ve emekçilerin mücadele pratikleri aktarıldı. 8 Mart'ın içinin boşaltılması girişimlerine dönük ise şunlar vurgulandı:

"Bugün sermaye düzeni 8 Mart'ın içini boşaltmaya çalışsa da 8 Mart; uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ona önderlik eden sosyalizm mücadelesinin bize miras bıraktığı bir gündür. 8 Mart; işçi-emekçi kadınların dünyanın dört bir tarafında sömürüye, eşitsizliğe, baskı ve şiddete karşı taleplerini ortaya koydukları, özgür ve eşit bir dünya için sokaklara döküldükleri bir direniş günüdür."

8 Mart'ın tarihsel arka planının vurgulanmasının ardından, günümüzde kadın işçilerin yaşadığı sıkıntı ve sorunlara değinilerek kapitalistlerin pandemiye fırsata çevirme çabası teşhir edildi ve şunlar ifade edildi:

"İşten atmalar yasaklandı yalanyla tazminatla işten çıkarmak engellenirken, 25/2 maddesi ile tazminatsız işten atmanın önü açılıyor. Kod-29 işçileri fişlemenin, tazminatsız işten atmanın adı haline geliyor. Sendikalaşan ve örgütlenen işçiler ücretsiz izin ve Kod 29 saldırısına maruz kalıyor. Bu saldırılara karşı direnmekten başka yolumuz yok. Sinbo'da, SML'de,

Migros'ta kadın işçiler olarak mücadelemizin en önündeyiz. Ücretsiz izne, Kod 29'a, keyfi işten atmalara, baskıya, tacize ve mobbinge karşı direniyoruz. Nasıl ki Sinbo'da direnişimizin gücüyle ücretsiz izni püskürttüsek geleceğimizi ve haklarımızı elimizden almaya çalışan tüm saldırıları da direnerek püskürteceğiz."

"Direnişçi işçiler olarak tüm işçi ve emekçileri taleplerimiz etrafında sınıf mücadelesini büyütme çağırıyoruz" denilen konuşmada talepler şu şekilde sıralandı:

-Ücretsiz izin ve kısa çalışma yasaklansın!

-Madde 25/2 kaldırılсын, işten atmalar gerçekten yasaklansın!

-Eşit işe eşit ücret!

-Tüm işyerlerinde ücretsiz ve nitelikli kreş!

-İşyerlerinde baskıya, tacize, mobbinge son!

-Tüm çalışanlara sendikali ve güvenceli çalışma hakkı!

Migros işçileri selamlandı: "Direne direne kazanacağız"

Direnişçi işçiler adına yapılan konuşma sonrasında Migros Depo önünde direnen DGD-SEN üyesi işçilerin 8 Mart etkinliğine yönelik polis saldırısı teşhir edildi. Migros işçileriyle dayanışma içerisinde oldukları ifade edilerek "Direne direne kazanacağız!" denildi.

Dayanışma mesajının ardından dire-

nen işçilerin hazırladığı şiir dinletisi sunuldu. Ardından Devrimci Liseliler Birliği direnişçi işçileri selamladı ve hazırladığı şiir dinletisini gerçekleştirdi.

8 MART'TA DİRENİŞ ALANINDA İŞÇİ KÜRSÜSÜ

Etkinlikte işçi kürsüsü de kuruldu. İlk sözü alan TOMİS üyesi Sinbo işçileri "Birlikte kazandık, birlikte kazanacağız!" dedi.

DEV TEKSTİL üyesi SML Etiket işçileri söz alarak SML Etiket'te yaşanan sendikalaşma sürecini anlattı ve "Sadece kendi haklarımız için değil tüm işçi ve emekçiler için direniyoruz" dedi.

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları etkinlikte söz aldı ve direnişçi kadın işçileri selamlayarak sözlerine başladı. İşçi ve emekçi kadınların yaşadıkları sorunlara değinen İEKK sözcüsü şunları ifade etti:

"Nefes alamadığımız bir dünyadayız. Biliyoruz ki mücadeleyle yürümeye, direnmeye devam ettikçe patronların sömürü çarklarını kıracağız. Kadın işçiler örgütlü durduğunda baskıya, şiddete, mobbinge, tacize karşı sesimizi yükselteceğiz. 8 Mart'ı yaratan dokuma işçilerinden aldığımız güçle buradayız. Üretenlerin yönettiği, sömürünün son bulduğu bir dünya için mücadele etmeye devam edeceğiz!"

Etkinlikte söz alan Yeni Demokrat Kadın temsilcisi ise direnişlerle dayanışmayı yükseltme çağrısı yaptı. "Tüm baskı ve saldırılara rağmen direnişle varız" diyen YDK, "Biz kadınlar geleceği kurma mücadelesinin tam merkezindeyiz" dedi.

Esenyurt Kültür Sanat Derneği adına bir emekçi söz alarak 8 Mart'ın altının boşaltılmaya çalışıldığına vurgu yaptı ve konuşmasını "Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek" şiiri ile sonlandırdı. Etkinliğin devamında Kadınlar Greve İnişiyatifi alana gelerek, "Kadın Grevi Manifestosu"nu okudular.

Etkinlik boyunca "Yaşasın 8 Mart!", "Zafer direnen işçilerin olacak!", "Direne direne kazanacağız!", "Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!", "SML'den Sinbo'ya direniş kazanacak!" sloganları atıldı.

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları, HDP Kadın Meclisi, İlerici Kadınlar Meclisi, Metal İşçileri Birliği, Kamu Çalışanları Birliği, Sosyalist Kadın Meclisleri, Partizan, HDP Avcılar PM üyeleri, Emektar Daktilo, İşçi Temsilcileri Konseyi, Alinteri, Esenyurt Kültür Sanat Derneği, Yeni Demokrat Kadın, Yeni Dünya Kadınları, Kadınlar Greve İnişiyatifi, Mayıs'ta Yaşam Kooperatifi, Devrimci Gençlik Birliği, Devrimci Liseliler Birliği, Yeni Demokrat Gençlik, etkinliğe katıldı.

İzmir'de kitlesel ve coşkulu 8 Mart!

İzmir Kadın Platformu'nun çağrısı ile Alsancak ÖSYM önünde bir araya gelen kadınlar, işçi ve emekçiler sloganlarla alkışlarla bir süre ÖSYM önünde bekledikten sonra Türkan Saylan Kültür Merkezi önüne yürüyüşe geçti.

"Güvenceli iş, şiddetsiz yaşam ve eşitlik için aşağı bakmayacağız" pankartının en başta taşındığı yürüyüşte İşçi Emekçi Kadın Komisyonları ve Devrimci Tekstil İşçileri Sendikası da (DEV TEKSTİL) kendi talepleri ile yer aldı. Önde Clara Zetkin, Aleksandra Kollontay, Nadejda Krupskaya, Rosa Luxemburg'un resimlerinin ardında "Baskı ve gericiğe son!", "Kadın cinayetlerine son!", "Kadının kurtuluşu sosyalizmde!", "SML, Migros, Sinbo direniyor! Direnen işçiler kazanacak!", "Çıplak arama insanlık suçudur sorumlular yargılsın!", "Boğaziçi direniyor aşağı bakmayacağız!" şiarlı İEKK imzalı dövizler ve "İşten atmalar yasaklansın!", "Tüm işyerlerine ücretsiz nitelikli kreş!", "Krizin faturasını ödemeyeceğiz!" şiarlı DEV TEKSTİL imzalı dövizlerle alkış ve sloganlar ile coşkulu bir şekilde yüründü.

"BU DÜZENE KARŞI 'BÖYLE GİTMEZ'"

Türkan Saylan Kültür Merkezi önüne gelindiğinde önce Türkçe, ardından Kürtçe olarak basın metni okundu. "Dünya kadınlarının eşitlik ve özgürlük mücadelesinin adıdır 8 Mart" denilerek başlayan açıklama, 8 Mart'ın tarihçesine dair şu ifadelerle devam etti: "Yakılarak katledil-

miş 129 tekstil işçisine adanmış, devrimlere kapı aralayan Petersburg'lu kadın işçilerin 8 Mart 1917'deki grev ve direnişlerinin tarihselliğiyle şekillenmiştir. Kadınların ezilmesinin, emeğiyle ve bedeniyle sömürülmesinin, tümüyle eşitsiz koşullara mahkum edilmesinin tüm deneyim ve görünümüne karşı gücümüzü birleştirdiğimiz gündür 8 Mart. 8 Mart, sorunların yalnızca suretlerine karşı değil aynı zamanda, esasına karşı da mücadelelenin günüdür. İşte bu yüzden, dünyanın ve ülkemizin her yerinde olduğu gibi İzmir'de de bizi güvencesizliğe, şiddete ve eşitsizliğe mahkum eden erkek egemen bu düzene karşı 'böyle gitmez' demek için buradayız."

"PANDEMİDE DE KADINLARIN TALEPLERİ GÖRMEZDEN GELİNDİ"

Pandemi sürecinde halk sağlığının hiçe sayıldığı, kadınların şiddet, eşitsizlik, baskı, işsizlik, yoksullukla karşı karşıya kaldığı belirtilen açıklamada, "Pandemi önlemleri adı altında patronlar için teşvik, vergi indirimleri, istisnalar uygulanırken, kadınların talepleri görmezden gelindi. Kısa çalışma, ücretsiz izin uygulaması, evden çalışma ve hatta işten atmada ilk akla gelen biz kadınlar olduk. İşten çıkarma yasağının istisnası olan ve 'ahlak kurallarına' uymama anlamına gelen 'Kod29' ile işten çıkartma yaygınlaştı. Kod 29, aynı zamanda

'ahlaksızlık, namussuzluk' ile suçlanma korkusu nedeniyle kadınları kötü çalışma koşullarına mahkum etmenin sotasına dönüştü" dendi. "Evde kal" denilerek daha da eve hapsedilen kadınların aynı anda hem çalışmak, hem de ev içi işleri, çocuk/ebeveyn bakımını yapmak zorunda bırakıldığı ifade edilen açıklamada sağlık emekçilerinin bunu en ağır şekilde yaşadığı belirtildi. "İş yerlerinde covid-19 tehlikesinde, evde ise erkek şiddetine uğradılar" denildi.

"KADINLARIN MÜCADELE YILI"

2020 yılında 300'den fazla kadın cinayeti işlendiği belirtilen açıklamada, kadın cinayetlerinin "kaza", "intihar" vb. adlar altında örtbas edilmeye çalışıldığından bahsedilerek şu vurgu yapıldı: "Biz biliyoruz ki öldürülen her kadının sorumlusu erkek egemen sistem, onun yürütücüsü devlet ve iktidarın yanlış politikalarıdır. İşte bu nedenle Türkiye'de kadınlar 2020 yılını bir mücadele yılına çevirdiler. Kadın cinayeti haberleri arka arkaya gelirken, iktidar, koruyucu yasaları uygulamadığı gibi, üstüne kadınların tek yasal dayanağı olan İstanbul Sözleşmesini iptal etmeye çalıştı. Kadınlar buldukları her alanda 'İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz' sloganını haykırarak iktidarın İstanbul Sözleşmesi'ne yaptığı saldırıyı püskürttü."

"KADIN DÜŞMANI KAYYIM ZİHNİYETİ"

Sermaye devletinin kadını siyasi yaşamdan da uzak tutmaya çalıştığına değinilen açıklamada, belediyelere atanan kayyımların kadın düşmanı uygulamalarından, Boğaziçi kayyım rektörünün LG-BTİ+'ları hedef almasından söz edilerek şöyle devam edildi: "Kayyımlar tarafından kadın kazanımları gasp ediliyor çoğu kadın derneği, kayyımlar eliyle kahvehanelere çevriliyor. 'Alo şiddet' hatları, kadın konuk evleri kapatılıyor. 'Aile ve Toplum Hizmetleri Müdürlükleri'ne erkekler atanıyor. AKP'li Özlem Zengin, 'Türkiye'de çıplak arama olduğuna asla inanmıyorum' derken her gün yeni bir çıplak arama veya gözaltında taciz haberi geliyor."

"TALEPLERİMİZLE MÜCADELEYE!"

Son olarak "Biz İzmir'li kadınlar tüm bu baskılara rağmen #AşağıBakmayaçağız, kazanılmış haklarımızı korumaya ve insanca yaşam için mücadele etmeye devam edeceğiz. Her yıl olduğu gibi bu yılda tüm kadınları haklarımızı savunmaya ve mücadeleyi büyütmeye çağırıyoruz. Tüm kadınları aşağıdaki talepleri sahiplenmeye ve mücadele etmeye çağırıyoruz." vurgusu yapılan açıklamada, şu talepler sıralandı:

"-Her kadına güvenceli iş sağlansın!

-Eşit işe eşit ücret sağlansın!

-İşyerinde şiddeti, ayrımcılığı ve mobbingi önleyen düzenlemeler yapılsın!

-Kod 29 ile damgalanmaya hayır, işten çıkarmalar yasaklansın, kod 29 kaldırılınsın!

-Kadın istihdamında tek seçenemiş gibi sunulan esnek, güvencesiz, kayıt dışı ve taşeron çalıştırmaya, kiralık işçilik uygulamasına son verilsin!

-İşyerinde şiddeti, ayrımcılığı ve mobbingi önleyen düzenlemeler yapılsın!

-KHK'ler iptal edilerek haksız haksız hukukçulara görevlerine iade edilsin!

-Kadınlar için daha fazla yoksulluk, şiddet, göç ve ayrımcılık anlamına gelen savaş politikaları son bulsun.

-İstanbul Sözleşmesi'nin iptali şiddetin önünü açmaktır: Sözleşme uygulan-sın!

-İyi hal indirimi kaldırılınsın!

-Kadına yönelik her türlü şiddeti önleyen ve kadınları koruyan yasal düzenlemeler acilen yapılsın!

-Göçmen kadınlar ve çocuklar için nefret dilinden uzak insanca bir yaşam ortamı sağlansın!

-Yeterli sayıda ve kadınların yönetiminde olan, kamu tarafından finanse edilen kadın sığınma evi açılsın!

-Kadınların korunmasının önündeki tüm bürokratik ve fiili engeller kaldırılınsın!

-Bütçede, eğitimde ve her türlü yasa ve uygulamada toplumsal cinsiyet eşitliği esas alınsın!

-7/24 açık, ana dilde hizmet veren kreşler açılsın, kadın veya erkek olduğuna bakılmaksızın en az 50 çalışanın bulunduğu iş yerlerinde gündüz bakım evi ve kreşler açılsın!"

Açıklamanın ardından tiyatro gösterimi ve müzik eşliğinde halaylar çekildi ve eylem bitirildi.

ALIAĞA'DA İŞÇİLERDEN 8 MART

Aliağa Emek ve Demokrasi Platformu'nun örgütlediği 8 Mart eylemi Petrol-İş Şubesinin önünden başladı. "Söyleyecek sözümüz, değiştirecek gücümüz var!" şiarlı pankartın taşındığı yürüyüşte kadınların sorunlarını dile getiren dövizler yer aldı.

Yürüyüş boyunca İstanbul Sözleşmesi'nin iptali, pandemi ve krizin çıkardığı fatura, kadına yönelik şiddet, taciz ve tecavüzdeki artış konularının işlendiği konuşmalar yapıldı, bunlara karşı sloganlar haykırıldı. Çevredeki emekçiler de alkışlarıyla yürüyüşe destek verdi.

Demokrasi Meydanı'nda basın açıklaması gerçekleştirilirken, şiir ve müzik dinletisi yapıldı. Petrokimya, metal, belediye, gemi söküm gibi işkollarından işçiler eyleme katılım gösterdi.

Ankara'da 8 Mart

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla Ankara Kadın Platformu'nun çağrısıyla yüzlerce kadın Sakarya Caddesi'nde bir araya geldi.

Polis ablukası altında gerçekleşen eylemde döviz ve pankartlar polis kontrolüyle alana alınırken, LGBTİ+'ların bayrak ve dövizleri yine engellemeyle karşılaştı. "Transsız, travestiyiz, alışın, barışın" dövizini taşıyan bir trans kadının da polis tarafından "Kadın değilsin" denilerek alana alınmadığı öğrenildi. Bir kadının ise Boğaziçi eylemleri nedeniyle "hakında yakalama kararı" olduğu gerekçesiyle gözaltına alındığı öğrenildi.

Ankara Kadın Platformu adına yapılan açıklamada, AKP iktidarının kadına yönelik şiddetin önünü açan kadın düşmanı politikaları teşhir edildi. Her gün en az 3 kadının katledildiği belirtilirken, Nadira Kadirova, İpek Er cinayetleri hatırlatılarak katillerin korunduğuna dikkat çekildi. Kadın katillerini koruyan dinci-faşist rejimin, "ölmek için öldürmek zorunda kalan kadınları" cezalandırdığı ifade edilerek şöyle denildi:

"Biz kadınlar biliyoruz ki eşit ve özgür bir yaşam mücadelemiz devletin erkek

egemen hukukuna ve yasalarına sığmaz! Bu yüzden dünyayı yerinden oynatacak cesaretimizle, eşit ve özgür bir yaşamı kurma kararlılığımızla 8 Mart'ta sokaklardayız!"

AKP şeflerinin kadın sorunuyla ilgili demagojilerine ve son olarak açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'na da yer verilen açıklamada, İstanbul Sözleşmesi'nin ve 6284 sayılı yasanın derhal uygulanması talep edildi. AKP-MHP rejiminin kadınları ve LGBTİ+'ları nefret söylemleriyle hedef gösterdiğinden de bahsedile-

rek "Ne yaparlarsa yapsınlar bizler tüm renklerimizle yan yana olmanın coşku-suyla tüm homofobik, bifobik, transfobik saldırılara karşı birlikte direneceğiz" vurgusu yapıldı.

Ayrıca Boğaziçi direnişine de değinilen açıklamada, "üniversiteli kadınlar atanmış değil seçilmiş rektör, kadın üniversitesi istemiyoruz demek ve üniversitelerini savunmak için sokakları dolduruyor" denildi. Boğaziçi direnişine yönelik saldırıların hatırlatıldığı açıklamada tutuklu öğrencilerden Şilan Delipal'ta'nın sözüyle "her şey boşa, üniversiteyi de kadınları da susturamayacaklar" vurgusu yapıldı.

"KADINLAR MÜCADELEDE ISRARCI"

Pandemi sürecinde kadınların sırtındaki yükün arttığına da işaret edilen açıklamada şu ifadeler kullanıldı:

"Pandemiyle birlikte kadın işsizliği artarken, kadınlar daha fazla yoksullaşıyor ve kamusal alandan giderek uzaklaştırılıyor. Özellikle okulların ve kreşlerin kapalı olması kadınların, çocuklara dair tüm

sorumlulukları tek başına üstlenmesine sebep oldu. Evden çalışmak zorunda kalan kadınlar ev içi emek sömürüsüne daha fazla maruz kaldı, dışarıda çalışanlar ise kreşler kapalı olduğu için çocuklarını yanlarında işyerlerine götürmek zorunda kaldı. Okullar, kreşler kapalıyken kadınlara idari izin verilmedi. Pandemi sürecinde işten çıkarma yasağını bertaraf etmek için KOD-29 adı altında birçok işçi emekçi kadın, cinsiyetçi uygulamalar sonucu işten çıkarıldı. Pandemi sürecinde kadınların sağlık hakkına erişimi de engellendi, sağlık alanında var olan eşitsizlikler daha da derinleşti. Özellikle kadınların kürtaj hakkına erişimi tüm dünyada baskılarla engellenmeye çalışıldı. Kadınlar bütün bu baskı ve engellemelere rağmen mücadelede ısrarcı oldu.

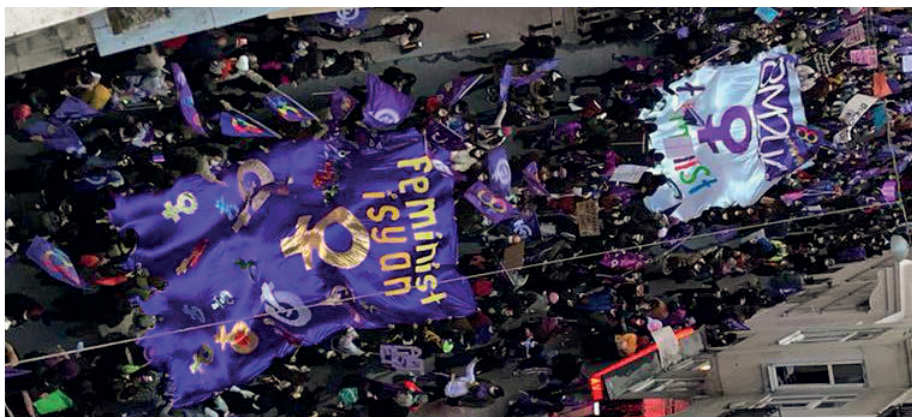
"İstanbul Sözleşmesi'ni uygulatacağız. Kadın dayanışmasını yargılatmaya çağız! Kadın cinayetlerine son vereceğiz! Kadınların eşit ve özgür yaşayacağı bir dünyayı da biz kuracağız. Yaşamın her alanında; ayrımcılığa, yoksulluğa, erkek ve devlet şiddetine karşı direnmeye ve örgütlü mücadelemizi büyütmeye devam edeceğiz. Geçtiğimiz 8 Mart'tan bu yana yaşadığımız Covid-19 sürecinde, evlere kapanmayı, isyanımızı bir kenara bırakmayı kabul etmedik. Birbirimizi en iyi bizler koruruz diyerek, birbirimizden güç almak için, emeğimiz, bedenimiz, kimliğimiz, hayatımız bizimdir demek için, kadın dayanışmasını büyütme için bu sene de 8 Mart'ta alanları doldurduk."

Ankara İşçi Emekçi Kadın Komisyonları'nın (İEKK) da katıldığı eylemde, "Erkek vuruyor devlet koruyor", "Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz" sloganları rıkklıkla atıldı.

gerektiği söylendi.

Yapılan açıklamanın ardından Karaköy'e doğru yürüyüşe geçildi. Binlerce kadının katıldığı yürüyüş şarkılar, sloganlar ve alkışlarla devam ederken polis kitlenin önünü keserek gözaltı yapmaya çalıştı. Kitlenin tepkisi üzerine polis geri çekilerek ablukayı kaldırdı. Kitle Karaköy'e doğru tekrar yürüyüşe geçti. Taksim Eğitim Araştırma Hastanesi'nin önünden İstiklal Caddesi'ne yürümek isteyen kadınların önü polis tarafından kesildi.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

İstanbul'da 8 Mart Gece Yürüyüşü

İstanbul'da kadınlar, Gece Yürüyüşü'ne yönelik tüm engellemelere rağmen Siraselviler Caddesi'nden İstiklal Caddesi'ne doğru yürüyüşe geçti. Eylem öncesinde İstiklal'e çıkan sokakların Valilik tarafından yasaklanmasına rağmen kadınlar Taksim'e ulaşmak için sokakları eylem alanına çevirdi. Kadıköy'den ve Beşiktaş'tan vapur ve toplu taşıma araçları ile şarkı ve sloganlarla gelen kadınlar

Siraselviler'de toplandı.

Toplanma alanında konuşmalar, şarkılar ve sloganlarla bekleyiş sürdü. Burada kadınlar kadın cinayetlerinde öldürülen kadınların isimlerini sayarak "burada" diye haykırdı. Kadın cinayetlerini teşhir eden kitle sokakların yasaklanmasına tepki gösterdi.

Siraselviler'in İstiklal Caddesi'ne çıkan kısmı polis barikatları ile kapatıldı.

Barikatların önünde bekleyen kadınlar bir süre burada slogan attılar. Bekleyiş sırasında yapılan konuşmaların ardından basın açıklaması yapıldı.

"Gücümüz feminizmden, gücümüz dayanışmadan, gücümüz her şeye rağmen sokaklarda olmaktan geliyor" denilen açıklamada geçen yılın 8 Mart'ına atıflarda bulunuldu, pandemi koşullarının kadınlara dönük etkileri teşhir edildi.

Açıklamada kadınların yaşamın her alanında mücadele ettikleri vurgulandı, dayanışmadan güç alındığı belirtilerek erkek şiddetine karşı bir arada olunması

Bursa'da 8 Mart eylemleri

Bursa'da 8 Mart'ta kadınlar alanlara çıkarak sesini yükseltti, taleplerini haykırdı.

İlk olarak, Fomara Meydanı'nda Bursa Kadın Meclisleri tarafından açıklama gerçekleştirildi. Artan kadın cinayetlerinin, kadına yönelik baskıların teşhir edildiği ve mücadeleyi büyütme çağrısının yapıldığı açıklamanın ardından İşçi Kadın Meclisleri ve Üniversiteli Kadın Meclisleri adına konuşmalar yapıldı.

Sonrasında Bursa Kadın Platformu'nun çağrısıyla gerçekleşen eylem başladı.

"Eşit ve özgür yaşamak istiyoruz-Bursa Kadın Platformu" pankartının açıldığı eylemde yüzlerce kadın Fomara Meydanı'ndan Kent Meydanı'na sloganlar, alkışlar ve zılgıtlarla yürüdü. Kent Mey-

danı'nda Bursa Kadın Platformu adına yapılan açıklamada pandeminin kadınlar üzerindeki ağır etkileri ele alındı.

Pandemi sürecinde bir yandan kısmi çalışma, geçici istihdam, ücretsiz izin, belirli süreli sözleşme gibi politikalar yaygınlaşırken, öbür yandan kitlesel işsizliğin arttığı vurgulandı. Konuşma şu sözlerle devam etti:

"Emek süreci üzerindeki denetim daha ezici hale gelirken, işçiler patronların üretim hedeflerini tutturmak üzere nefes almadan çalıştırılıyor. Kadın işçiler işyerinde daha çok mobbing, taciz ve aşağılamaya maruz kalırken, Kod 29'la yüz kızartıcı suç nedeniyle işten atılmalar gerçekleşiyor. Kısacası, kadınlar kapitalizmin krizi ve sözde pandemi yönetiminin sadece 'ev köleleri' olarak değil, aynı

zamanda ücretli köleler olarak etkileniyor."

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı yasanın etkin uygulanması için mücadele edileceğinin ifade edildiği açıklama, "Özgürlüğümüze giden yolu dayanışmamızla örgütlüyoruz" sözleriyle devam etti ve kadınların talepleriyle son buldu.

Basın açıklaması metni ayrıca Kürtçe olarak da okundu.

8 Mart eylemi, Eğitim Sen Bursa Şubesi'nden kadınların söylediği şarkılarla sona erdi.

Eylemde, "Erkek vuruyor, devlet koruyor!", "Yaşasın kadın dayanışması!", "Jin jiyan azadi!", "Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz!" sloganları atıldı.

KIZIL BAYRAK / BURSA

Mersin'de 8 Mart eylemi

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde Mersin Kadın Platformu tarafından bir eylem yapıldı. Beşiktaş Meydanı'nda başlayan yürüyüş ile başlayan eylem Özgecan Aslan Meydanı'nda devam etti. Mersin Kadın Platformu adına basın metni Ayşegül Göçmen ve Jini Güneş tarafından okundu. Ayşegül Göçmen tarafından pandemi boyunca kadınların yaşadığı zorluklara dikkat çekilerek şunlar ifade edildi:

"Geçtiğimiz 8 Mart'tan bu yana yaşadığımız COVID-19 sürecinde evlere kapatılmayı ve kapatıldığımız evlerde şiddete, tacize ve yoksulluğa karşı isyanı-

mızı bir kenara bırakmayı kabul etmedik. Pandemi boyunca kadın dayanışmasıyla birbirimizin çaresi olan bizler, yine birimizden güç almak için; emeğimiz, bedenimiz, kimliğimiz, hayatımız ve haklarımız bizimdir demek için; kadın dayanışmasını büyütme için buradayız."

İstanbul Sözleşmesi'ne vurgu yapılarak "Suçlu, cezasızlıkla erkekliği ödüllendiren polis, yargı ve iktidar. Ve öz savunma bizim yaşam hakkımız" diye belirtildi.

Jini Güneş şunları vurguladı: "Hayatlarımızı birlikte savunmak, özgürlüğümü zü birlikte kazanmak için dayanışmamızı daha da büyüteceğiz. Çünkü biz nefretin

hedefi olmadığımız, özgürce kendimiz olabildiğimiz bir dünyayı kazanacağız. Kadınlardan itaat bekleyen, yoksulluk kaderdir diyen düzeni kabul etmiyoruz."

Güneş son olarak yıllardır 8 Martlarda emek sömürüsüne, işsizliğe, güvensizliğe, erkek-devlet şiddetine, LGBTİ+ fobiye, ırkçılığa, irade gaspına, adaletsizliğe karşı sokaklarda olduklarını söyleyerek verdikleri mücadelenin devam edeceğini belirtti. Yüzlerce kadının katıldığı eylemde fabrikalarda kadınların yaşadığı sömürüye, kod 29 saldırısına, güvensiz çalışma koşullarına da değinildi.

KIZIL BAYRAK / MERSİN

Kayseri'de 8 Mart

Kayseri Kadın Platformu bugün Kayseri Kent Meydanı'nda basın açıklaması yaptı. Basın açıklamasını platform adına Dr. Sema Karaoğlu okudu. Sema Karaoğlu, kadınların eşit ve özgür olduğu, sömürünün baskının ortadan kaldırıldığı bir gelecek için tüm kadınların hak ve yaşamlarına sahip çıkması gerektiğini ifade etti.

8 Mart'ın tarihçesinden bahsederek ABD'deki kadın işçi ve emekçilerin ödediği bedellere ve verdikleri mücadeleye dikkat çeken Sema Karaoğlu, 8 Mart için "Dünya işçi ve emekçi kadınlarına miras kalan bir mücadele günüdür" ifadelerini kullandı.

İşçi ve emekçi kadınların yaşadığı sorunların ağırlaşarak devam ettiğini belirten Sema Karaoğlu, "Dünyanın dört bir yanında kadınlar eşitlik, özgürlük ve hakları için mücadelelerini sürdürmek ve taleplerini haykırarak 8 Mart'ta meydanları, üniversite salonlarını ve fabrika bahçelerini doldurmaya devam etmektedir" dedi.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınları günü açıklamasına DİSK ve KESK bileşenleri, BDSP, BHH, CHP, EMEP, Sol Parti destek verdi.

KIZIL BAYRAK / KAYSERİ

Gebze'de 8 Mart

Gebze Kadın Platformu, "Söyleyecek sözümüz, değiştirecek gücümüz var!" şiarı ile Gebze Kent Meydanı'nda eylem gerçekleştirdi. Migros Depo ve CPS direnişi eylemde yer aldı.

Yapılan açıklamada, "Kadınlar ucuz işgücü olarak görülmekte, eşit yaptığı işe eşit ücret alamamakta, covid-19 salgınında kadınların yaşadığı sorunlar derinleşmektedir. Pandemi kadın bedeni ve emeğin üzerinde baskı ve sömürüyü arttırmanın bir fırsatı haline dönüştürülmüştür." denilerek artan baskı, şiddet, çifte sömürü politikaları teşhir edildi.

KIZIL BAYRAK / GEBZE

Paris Komünü 150 yaşında... (18 Mart-28 Mayıs 1871)

Komün'ün bayrağı Dünya Cumhuriyeti'nin bayrağıdır!

Friedrich Engels

(Fransa'da İç Savaş'ın 1891 tarihli Almanca baskısı için yazılan Giriş) (...)

Söz konusu iki bildiri hakkında söylediklerim, *Fransa'da İç Savaş* için de geçerli. 28 Mayıs'ta son Komün savaşçıları üstün güçler karşısında Belleville'in yamaçlarında yenik düştü ve yalnızca iki gün sonra, 30 Mayıs'ta, Marx, Genel Konseyde, Paris Komünü'nün tarihsel anlamını kısaca ve güçlü bir şekilde, ama konu hakkında daha sonra yazılan yığınla metnin hiçbirinde bir daha ulaşılamayan bir keskinlik ve özellikle de doğruluk taşıyan hatlarıyla ortaya koyan çalışmayı okudu.

Fransa'nın 1789 sonrasındaki iktisadi ve siyasal gelişimi sayesinde, Paris'te, elli yıldır, zaferi kaniyla satın alan proletaryanın zaferin ardından kendi talepleriyle ortayaW çıkması yoluyla proleter bir karakter kazanmayan hiçbir devrim patlak veremiyor. Bu talepler, Parisli işçilerin ilgili dönemlerdeki gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak, az çok belirsiz ve hatta karışık; ama sonuçta, bunların tümü, kapitalistler ile işçiler arasındaki sınıf karşıtlığının ortadan kaldırılması isteğine işaret ediyordu. Bunun nasıl gerçekleşeceği tabii ki bilinmiyordu. Ama talebin kendisi, henüz ne kadar belirsiz kalırsa kalsın, mevcut toplum düzeni için bir tehlike barındırıyordu; onu ileri süren işçiler henüz silahlıydı; dolayısıyla, devletin yönetimini elinde bulunduran burjuvazi için birinci emir, işçilerin silahsızlandırılmasıydı. İşçiler tarafından mücadeleyle kazanılan her devrimi, işçilerin yenilgisiyle son bulan yeni bir mücadelenin izlemesi işte bu yüzden.

Bunların ilk örneği 1848'de yaşandı. Parlamenti muhalefetin liberal burjuvaları, kendi partilerinin üstünlük kurmasını sağlamaya yönelik seçim reformunu kabul ettirmek için reform şölenleri düzenliyordu. (1) İktidarla mücadelelerinde halka başvurmaları giderek daha zorunlu hâle geldiğinden, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin radikal ve cumhuriyetçi katmanlarının adım adım öne çıkmasını kabul etmek zorunda kaldılar. Ama bu katmanların arkasında devrimci işçiler duruyordu ve devrimci işçiler, 1830'dan beri, burjuvazinin ve hatta cumhuriyetçilerin düşündüğünden çok daha fazla siyasal bağımsızlık kazanmıştı. İktidar ile

onun 1871'deki kudurganlığının yanında, henüz bir çocuk oyuncağıydı. Hemen arkasından ceza geldi. Proletarya henüz Fransa'yı yönetebilecek durumda değildiyse, burjuvazi de yönetebilir olmaktan uzaklaşmıştı. En azından o dönemde, yani henüz çoğunluğu monarşiye yanlısıyken ve üç hanedancı parti ile dördüncü bir cumhuriyetçi partiye bölünmüş durumdayken. Burjuvazinin iç kavgaları, maceracı Louis Bonaparte'ın tüm iktidar mevkilerini (ordu, polis, idari mekanizma) ele geçirmesini ve 2 Aralık 1851'de burjuvazinin son sağlam kalesi olan Ulusal Meclisi havaya uçurmasını mümkün kıldı. İkinci İmparatorluk, Fransa'nın bir siyasi ve mali maceracılar çetesi tarafından sömürülmesini başlatmakla kalmadı, aynı zamanda, (büyük burjuvazinin sadece küçük bir bölümünün tek başına egemen olduğu, dar ufuklu ve korku dolu Louis-Philippe sisteminde hiçbir zaman olanaklı hâle gelmeyen) bir sinai gelişme sürecini başlattı. Louis Bonaparte, siyasal iktidarı kapitalistlerin elinden alırken, onları, yani burjuvaları işçilerden ve diğer taraftan da işçileri burjuvalardan koruma bahanesine başvurmuştu; ama bunun karşılığında, onun iktidarı, spekülasyonu ve sinai faaliyetleri, kısacası tüm burjuvazinin bugüne kadar görülmemiş ölçüde yükselmesini

ve zenginleşmesini kolaylaştırdı. Kuşkusuz, imparatorluk sarayında toplanıp bu zenginleşmeden kendi yüksek komisyonlarını alanların yolsuzlukları ve büyük ölçekli hırsızlıkları çok daha hızlı bir gelişim gösterdi.

Ama İkinci İmparatorluk, Fransız şovenizmine başvurulması demekti; Birinci İmparatorluğun 1814'te kaybedilmiş sınırlarının ya da en azından Birinci Cumhuriyetin sınırlarının geri istenmesi demekti. Eski monarşinin sınırları içinde kalan (üstüne üstlük 1815'in daha da daraltılmış sınırlarının içinde kalan) bir Fransız imparatorluğu, uzun vadede, olanaksız bir şeydi. Zaman zaman gerçekleştirilen savaşların ve sınır genişletme hamlelerinin zorunluluğu bundan kaynaklanıyordu. Ama hiçbir sınır genişletme, Fransız şovenlerinin hayallerinde, Ren Nehri'nin Almanya'nın elinde bulunana kadar gerçekleşemezdi. Ren Nehri tarafındaki bir kilometrekare, onların gözünde, Alpler'deki ya da başka herhangi bir yerdeki on kilometrekareden daha değerliydi. İkinci İmparatorluğun varlığında, Ren Nehri'nin sol kıyısının tek seferde ya da parça parça geri istenmesi sadece bir zaman meselesiydi. Bu zaman, 1866 Avusturya-Prusya Savaşı'yla geldi; beklenen "toprak tazmi-

natını hem Bismarck nedeniyle hem de kendi aşırı kurnazca duraksama politikası nedeniyle elde edemeyen Bonaparte'ın önünde, 1870'te patlak veren ve onu önce Sedan'a (2), oradan da Wilhelmshöhe'ye (3) sürükleyen savaştan başka bir yol kalmadı.

Zorunlu sonuç, 4 Eylül 1870 Paris Devrimiydi. İmparatorluk, iskambil kâğıtlarından yapılmış bir ev gibi yıkıldı, cumhuriyet yeniden ilan edildi. Ama düşman kapılara dayanmıştı; imparatorluk orduları ya umutsuz bir şekilde Metz'de kuşatma altındaydı ya da Almanya'da esir tutuluyordu. Halk, bu olağanüstü koşullar altında, önceki yasama organında yer alan Paris temsilcilerinin "Ulusal Savunma Hükümeti" adı altında başa geçmelerine izin verdi. Eli silah tutabilecek tüm Parislilerin savunma amacıyla Ulusal Muhafıza katılmış ve silahlanmış olması ve böylece işçilerin büyük çoğunluğu oluşturması bunu kolaylaştırdı. Ama çok kısa bir süre sonra, neredeyse sadece burjuvalardan oluşan hükümet ile silahlı proletarya arasındaki karşıtlık açık bir çatışmaya dönüştü. 31 Ekim'de belediye binasını basan işçi taburları hükümet üyelerinin bir bölümünü esir aldı; ihanet, hükümetin yalan yere yemin etmesi ve bazı küçük burjuva taburlarının araya girmesi sayesinde yeniden serbest kaldılar ve yabancı bir askeri gücün kuşatması altındaki bir kentin içinde iç savaşın patlak vermemesi için o zamana kadarki hükümet işbaşında bırakıldı.

Sonunda, 28 Ocak 1871'de, aklıktan kırılan Paris teslim oldu. Ama bugüne kadar savaş tarihinde görülmemiş bir onurla. Kaleler devredildi, kentin surları silahsızlandırıldı, düzenli ordunun ve Gezici Muhafızın silahları teslim edildi ve kendileri de savaş esirleri sayıldı. Ama Ulusal Muhafız silahlarını ve toplarını elinde tuttu ve galipler karşısında sadece ateşkes durumuna geçti. Ve galipler de, Paris'e zafer havası içinde girmeye cesaret edemedi. Sadece Paris'in küçük ve üstüne üstlük kısmen halka açık parklardan oluşan bir köşesini işgal etme cesaretini gösterebildiler ve o da yalnızca birkaç günlüğüne! Bu süre boyunca da, Paris'i 131 gün kuşatma altında tutmuş olanlar, yabancı galibe bırakılmış olan köşenin dar sınırlarını tek bir "Prusyalı'nın bile aşmaması için dikkatli bir şe-

kilde nöbet tutan silahlı Paris işçilerinin kuşatması altında tutuldu. Parisli işçiler, imparatorluğun bütün ordularına silah bıraktıran yabancı galipte işte böyle bir saygı uyandırdı; ve devrimin ocağında öç almak için buraya gelmiş olan Prusyalı Junkerler (4) saygılı bir şekilde yerlerinde beklemek ve tam da bu silahlı devrimin karşısında selam durmak zorunda kaldı!

Savaş sırasında, Parisli işçiler, mücadelenin kararlı bir şekilde sürdürülmesi talebiyle yetinmişti. Ama şimdi, Paris'in teslim olmasının ardından barış geldiğinde, yeni hükümet başkanı Thiers, Parisli işçiler silahları ellerinde tuttuğu sürece mülk sahibi sınıfların (büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin) egemenliğinin hep tehlike altında olacağını göz önünde bulundurmak zorundaydı. İlk yaptığı iş, onları silahsızlandırma girişiminde bulunmak oldu. 18 Mart'ta, Ulusal Muhafıza ait, Paris kuşatması sırasında imal edilmiş ve paraları halkın katkılarıyla ödenmiş olan topları zorla alma emriyle, düzenli ordu birlikleri gönderdi. Girişim başarısızlığa uğradı, Paris direniş hazırlıkları için tek vücut oldu ve Paris ile Versailles'da bulunan Fransız hükümeti arasındaki savaş ilan edildi. Paris Komünü 26 Mart'ta seçildi ve 28 Mart'ta ilan edildi. O zamana kadar yönetimi elinde bulunduran Ulusal Muhafız Merkez Komitesi, son olarak Paris'teki rezil "Ahlak Polisi"nin kaldırılması emrini verdikten

sonra, Paris Komünü'ne istifasını sundu. Komün, 30 Mart'ta zorunlu askerlik hizmetini ve sürekli orduyu kaldırdı ve eli silah tutabilecek tüm yurttaşların katılacağı Ulusal Muhafızı tek silahlı güç ilan etti; Ekim 1870 ile Nisan ayı arasındaki döneme ait tüm ev kiralarnın, ödenmiş olan tutarlar izleyen dönemlerin kiralarnı sayılmak üzere sildi ve kentin emniyet sandığına rehin verilmiş olan malların satışlarını tümüyle durdurdu. Aynı gün, Komüne seçilen yabancıların Komün üyelikleri, "Komün'ün bayrağının Dünya Cumhuriyeti bayrağı olması" gerekçesiyle onaylandı.

1 Nisan'da, herhangi bir Komün çalışanın ve dolayısıyla herhangi bir Komün üyesinin alabileceği en yüksek maaşın 6000 frangı (4800 markı) aşamayacağına karar verildi. Ertesi gün, kilisenin devletten ayrılmasını, dinsel amaçlı tüm devlet ödemelerinin kaldırılmasını ve tüm kilise mülklerinin ulusal mülklerle dönüştürülmesini öngören kararname çıkarıldı; bunun sonucunda, 8 Nisan'da, tüm dinsel simgelerin, resimlerin, dogmaların, duaların, kısacası, "bireysel vicdan alanına ait olan her şeyin" okullardan uzaklaştırılması emredildi ve bu emir adım adım hayata geçirildi.

Aynı 5'inde, tutsak edilen Komün savaşçılarının Versailles birlikleri tarafından vurulmasına her gün devam edilmesine karşılık olarak, bazı kişilerin rehine

olarak tutulmasına yönelik bir kararname yayımlandı, ama hiçbir zaman hayata geçirilmedi.

Aynı 6'sında giyotin Ulusal Muhafızın 137. taburu tarafından bulunduğu yerden çıkarıldı ve halkın yüksek sesli sevinç gösterileri eşliğinde yakıldı.

Aynı 12'sinde, Komün, Napoleon'un 1809 Savaşı sonrasında ele geçirilmiş toprakları yaptırdığı, şovenizmin ve halkların kışkırtılmasının simgesi olan Vendôme Meydanı Zafer Sütunu'nun yıkılmasına karar verdi. Bu karar 16 Mayıs'ta hayata geçirildi.

Komün, 16 Nisan'da, fabrikatörler tarafından faaliyetleri durdurulan fabrikalarla ilgili istatistiksel bir dökümün yapılmasını, o zamana kadar bu fabrikalarda çalışan işçilerin kooperatif çatıları altında bir araya gelerek söz konusu fabrikaları işletmesine ve bu kooperatiflerin büyük bir birlik şeklinde örgütlenmesine yönelik planların hazırlanmasını emretti.

Aynı 20'sinde fırıncılar için gece çalışmasını ve ikinci İmparatorluk döneminden beri polis atadığı adamların (birinci sınıf işçi sömürücülerinin) tekelinde olan istihdam bürolarını kaldırdı; istihdam büroları Paris'in yirmi *arrondissement*'inin (ilçesinin) belediye başkanlıklarına devredildi.

30 Nisan'da, işçileri kişisel olarak sömürdükleri ve işçilerin kendi iş aletlerinden yararlanma ve kredi alma haklarına

ters düştükleri gerekçesiyle, rehincilerin kapatılmasını emretti.

- 5 Mayıs'ta, XVI. Louis'nin idamının diyetini ödemek için inşa edilmiş olan kefaref şapelinin yerle bir edilmesine karar verdi.

Böylece, 18 Mart'tan itibaren, Paris'teki hareketin, yabancı istilasına karşı mücadelenin daha önce arka plana itmiş olduğu sınıf karakteri keskin ve saf hâliyle ortaya çıktı. Komün üyeleri neredeyse yalnızca işçilerden ve işçilerin kabul görmüş temsilcilerinden oluşurken, Komün'ün kararları da belirgin bir proleter karakter taşıyordu. Komün, ya cumhuriyetçi burjuvazinin sadece korkaklığı nedeniyle hayata geçirmede, ama işçi sınıfının özgürce hareket etmesi açısından vazgeçilmez bir temel oluşturan reformları (örneğin, dinin, *devlet karşısında*, tümüyle kişisel bir konu olması ilkesinin uygulanmasını) karar altına alıyor, ya da doğrudan doğruya işçi sınıfının yararına olan ve bazıları eski toplum düzeninde derin kesikler açan kararlar çıkarıyordu. Ama kuşatma altındaki bir kentte, tüm bunların hayata geçirilmesi söz konusu olduğunda, bir başlangıcın ötesine geçilemedi. Ve Mayıs başından itibaren, Versailles hükümetinin topladığı ve nice likleri giderek artan ordulara karşı yürütülen savaş, eldeki tüm güçleri soğurdu.

Versailles'lılar, 7 Nisan'da, Paris'in batı cephesinde, Neuilly'de bulunan Sen Nehri geçidini ele geçirmişti; buna karşılık, 11 Nisan'da, General Eudes'nün komutası altında güney cephesine yönelik olarak gerçekleştirdikleri bir saldırı kanlı çatışmalarla püskürtülmüştü. Paris, tam da aynı kentin Prusyalılar tarafından bombalanmasını kutsal değerlere saygısızlık olarak damgalanmış olan adamlar tarafından durmadan bombalanıyordu. Bu adamlar şimdi Sedan'daki ve Metz'deki tutsak Fransız askerlerinin Paris'i onlar adına geri almaları için hızla geri gönderilmesini sağlamak amacıyla Prusya hükümeti karşısında dilencilik yapıyordu. Bu askerlerin kademeli olarak ulaşması Mayıs başından itibaren Versailles'lılara belirleyici bir üstünlük sağladı. Bu gelişmenin ilk göstergelerinden biri, Paris başpiskoposu ile Paris'te rehine olarak tutulan çok sayıda başka din adamının sadece (iki kez Komün üyeliğine seçilmiş olan, ama Clairvaux'da tutuklu bulunan) Blanqui karşılığında takas edilmesi doğrultusundaki Komün teklifiyle ilgili görüşmelerin 23 Nisan'da Thiers tarafından kesilmesi idi. Daha önemli bir gösterge, Thiers'in dilindeki değişimdi: Öncesinde oyalamacılık yapan ve farklı yönlerle çekilebilecek ifadeler kullanan Thiers, birdenbire küstah, tehditkâr ve vahşi biri hâline geldi. Versailles'lılar güney cephesinde 3 Mayıs'ta Moulin-Saquet tabyasını, 9 Ma-

ys'ta bombalamalar sonucu bir enkaza çevrilmiş olan Issy kalesini, 14 Mayıs'ta da Vanves kalesini aldı. Batı cephesinde, Paris'in surlarına kadar uzanan çok sayıda köyü ve binayı ele geçirerek adım adım ilerlediler ve sonunda ana surlara ulaştılar; 21 Mayıs'ta, ihanet ve orada bulunan Ulusal Muhafızların ihmalkârlığı sayesinde kente zorla girmeyi başardılar. Kuzeydeki ve doğudaki kaleleri işgal altında tutan Prusyalılar, Versailles'lıların kentin kuzeyinde bulunan ve ateşkesle yasak ilan edilmiş olan bölgesine girerek geniş bir cephe üzerinden saldırıya geçmelerine izin verdi; Parisliler doğal olarak bu cephenin ateşkes kapsamında olduğunu düşünüyor ve dolayısıyla burada sadece zayıf güçler bulunduyordu. Bu yüzden, Paris'in batı yarısında, yani asıl lüks kentte yalnızca zayıf bir direniş vardı; içeri giren askerler kentin doğu yarısına, yani asıl işçi kentine yaklaştıkça direniş güçleniyor ve sertleşiyordu. Komün'ün son savunucularının da Belleville ve Ménilmontant tepelerinde yenik düşmesine kadar tam sekiz gün boyunca savaşıldı ve bu sürenin sonunda, bütün hafta boyunca kenti giderek daha fazla kasıp kavuran savunmasız erkek, kadın ve çocuk katliamları zirve noktasına ulaştı. Arkadan dolma tüfekler artık yeterince hızlı öldürmüyordu; mitralyözlerle, yenilenlerin yüzlercesi tek seferde vurulmaya başladı. Son kitle katliamının gerçekleştirildiği yer olan Père-Lachaise Mezarlığındaki "Komün Duvarı" bugün hâlâ orada duruyor ve proletarya kendi hakları için ayağa kalkmaya cesaret eder etmez egemen sınıfın ne derecede kudurganlaşabildiğine sessizce çok şey anlatarak tanıklık ediyor. Ardından, hepsinin katledilmesinin mümkün olmadığı anlaşıldığında, toplu tutuklamalar, tutuklananlar arasından keyfi olarak seçilen kurbanların vurulması, geri kalanların da askerî mahkemeye çıkarılmayı beklemek üzere büyük

kamplara götürülmesi aşamasına geçildi. Paris'in kuzeydoğu tarafını çevreleyen Prusya askerlerine hiçbir kaçığın geçişine izin vermemeleri emredilmişti, ama subaylar, başkomutanlığın emirlerinden çok insanlığın emirlerini dinleyen askerleri pek çok örnekte görmezden geldi; bu arada, çok insanca davranan ve Komün için savaştıkları besbelli olan pek çok kişinin geçmesine izin veren Saksonya Kolordusu, saygı duyulmayı özellikle hak ediyor.

***

Eğer bugün, aradan geçen yirmi yılın ardından, geriye dönüp 1871 Paris Komünü'nün faaliyetlerine ve tarihsel anlamına bakarsak, *Fransa'da İç Savaş'ta* yer alan sunuma bazı eklerin yapılması gerektiğini görürüz.

Komün üyeleri, daha önce Ulusal Muhafız Merkez Komitesinde de belirleyici güç sahibi olan Blankistlerin oluşturduğu bir çoğunluk ile Uluslararası İşçi Birliği'nin ağırlıklı olarak Proudhon'un sosyalizm okuluna bağlı olan üyelerinin oluşturduğu bir azınlığa ayrılıyordu. O dönemde Blankistlerin çoğu yalnızca devrimci, proleter iğgüdüleri nedeniyle sosyalistti; sadece pek azı, Alman bilimsel sosyalizmini bilen Vaillant sayesinde daha büyük bir ilkesel netliğe ulaşabilmişti. Dolayısıyla, iktisadi açıdan bakıldığında, bugünkü görüşümüze göre o dönemde Komün'ün yapmak zorunda olduğu bazı şeylerin ihmal edilmiş olması anlaşılabilir bir şey. Kuşkusuz, anlaşılması en zor olan şey, Fransa Bankası'nın kapılarının önünde durulmasına yol açan o kutsal saygı. Bu, aynı zamanda büyük bir siyasal hataydı. Bankanın Komün'ün eline geçmesi, on bin rehineden daha etkili olurdu. Tüm Fransız burjuvazisinin, Komün'le barış yapılması için Versailles hükümeti üzerinde baskı kurmasına neden olurdu. Ama daha da şaşırtıcı olan şey, Blankistlerden ve Proudhoncular-

dan oluşan Komün'ün yine de çok sayıda doğruya imza atmış olması. Doğal olarak, Komün'ün iktisadi kararlarının, bunların övgüye değer olan ve olmayan taraflarının sorumluluğu öncelikli olarak Proudhonculara, siyasal eylemlerinin ve ihmallerinin sorumluluğu da öncelikli olarak Blankistlere aitti. Ve her iki örnekte de, tarihin ironisi, (doktrinerler başa geçtiğinde her zaman olduğu gibi) her iki tarafın da okullarının doktrini ne söylediyse tam tersini yapmasını istedi.

Küçük köylülerin ve zanaatçıların sosyalisti Proudhon, birleşmeye pozitif bir nefretle bakıyordu. Birleşmenin iyilikten çok kötülük barındırdığını, doğası gereği verimsiz ve hatta işçinin özgürlüğüne vurulmuş bir zincir olması nedeniyle zararlı olduğunu söylüyordu; birleşme, katkısız bir dogmaymış, üretkenlikten uzak ve usandırıcıymış, işçinin özgürlüğüyle de emek tasarrufuyla da çatışma hâlindeymiş, ve dezavantajları avantajlarına göre daha hızlı bir şekilde artıyormuş; onunla kıyaslandıklarında, rekabet, işbölümü ve özel mülkiyet, ekonomik güçlermiş. İşçilerin birleşmesi, sadece, (Proudhon'un deyimiyle) istisnai örnekler olan büyük sanayide ve büyük işletmelerde (örneğin demiryollarında) uygun olan bir şeymiş.

1871 yılında, büyük sanayi, el sanatlarının merkezi olan Paris'te bile istisnai bir örnek olmaktan o denli uzaklaşmıştı ki, Komün'ün tüm diğerlerinden kat kat önemli olan kararnamesinde, büyük sanayiye ve hatta imalathaneleri kapsayan bir örgütlenme öngörülmüştü; bu örgütlenme, her bir fabrikadaki işçilerin birleşmesine dayanmakla kalmayacak, tüm bu kooperatifleri büyük bir birlikte bir araya getirecekti; kısacası, Marx'ın *Fransa'da İç Savaş'ta* çok doğru bir şekilde söylediği gibi, sonunda komünizme, yani Proudhon'un öğretisinin tam tersine yol açmak zorunda olan bir örgütlenme öngörülmüştü. Ve bu nedenle, Komün,

Proudhon'un sosyalizm okulunun mezarıydı. Bugün bu okul Fransız işçi çevrelerinden silinmiş durumda; burada artık "Marksistler" arasında olduğu kadar Olanakçılar (5) arasında da Marx'ın teorisinin tartışmasız üstünlüğü var. Sadece "radikal" burjuvalar arasında Proudhonculara hâlâ rastlanabiliyor.

Blankistler daha şanslı değildi. Komün okulunda yetişmiş olan ve ona uygun düşen katı disiplinin bir arada tuttuğu Blankistlerin temel aldığı görüşe göre, görece az sayıdaki kararlı ve iyi örgütlenmiş adamın, sadece belirli bir uygun anda devlet iktidarını ele geçirmesi değil, halk çoğunluğunu devrime çekmeyi ve liderlik yapan küçük grubun çevresinde toplamayı başarana kadar, büyük ve amansız bir azim göstererek iktidarı elinde tutması da mümkündür. Bunun için, her şeyden önce, bütün iktidarın, en katı, en diktacı şekilde yeni devrimci hükümetin elinde toplanması gerekiyordu. Peki, çoğunluğu tam da bu Blankistlerden oluşan Komün ne yaptı? Taşradaki Fransızlara yönelik duyurularının tümünde, onları, tüm Fransız komünlerinin Paris'le birlikte oluşturacakları özgür bir federasyona, ilk kez gerçekten ulusun kendisi tarafından yaratılacak olan bir ulusal örgütlenmeye çağırıyordu. Tam da bugüne kadarki merkezî hükümetten, ordudan, siyasal polisten ve bürokrasiden oluşan baskıcı iktidar, tam da Napoleon'un 1798'de yaratmış ve o zamandan beri her yeni hükümetin uygun bir araç olarak devralmış ve hasımlarına karşı kullanmış olduğu bu iktidar, Paris'te olduğu gibi her yerde düşmeliydi.

Komün, bir kez iktidara gelmiş olan işçi sınıfının eski devlet mekanizmasıyla yoluna devam edemeyeceğini daha en başta görmek zorunda kaldı; bu işçi sınıfı, daha yeni kazanılmış olan kendi iktidarını yeniden yitirmemek için, bir yandan o zamana kadar kendisine karşı kullanılmış olan baskı mekanizmasını ortadan kaldırmak, ama diğer yandan, istisnasız olarak tümünü her zaman görevden alınabilir ilan ederek temsilcileri ve memurları karşısında kendisini koruma altına almak zorundaydı. Bugüne kadarki devletin ayırt edici özelliği neydi? Toplum, ortak çıkarlarının gereklerini yerine getirmek için, başlangıçta basit işbölümü yoluyla, kendi organlarını yaratmıştı. Ama tepelerini devlet iktidarının oluşturduğu bu organlar, zamanla, kendi özel çıkarları doğrultusunda, toplumun hizmetçileri olmaktan çıkıp onun efendilerine dönüşmüştü. Bu, sadece kalıtsal monarşide değil, örneğin demokratik cumhuriyette de böyledir. Tam da Kuzey Amerika'da, "politikacılar", ulusun başka hiçbir yerde görülmediği kadar ayrı ve güçlü bir kesimini oluşturuyor. Burada, dönüşümlü olarak

iktidara gelen iki büyük partinin ikisi de, siyasetten kazanç sağlayan, hem federal meclislerdeki hem de eyalet meclislerindeki koltuklar üzerine hesaplar yapan ya da partileri için ajitasyon yaparak geçen ve partileri kazandıktan sonra makamlarla ödüllendirilen kişiler tarafından yönetiliyor. Amerikalıların katlanılmaz hâl gelmiş olan bu boyunduruğu üzerinden atmak için 30 yıldır ne kadar çaba harcadıkları da, bu çabalara rağmen söz konusu yolsuzluk bataklığının giderek daha derinlerine sürüklendikleri de biliniyor. Tam da Amerika'da, başlangıçta toplumun bir aleti olması dışında hiçbir amaç yüklenmemiş olan devlet iktidarının toplumdan bağımsızlaşmasının ne şekilde gerçekleştiğini en açık şekilde görebiliyoruz. Burada ne bir hanedan var, ne bir soyluluk, ne (Kızılderilileri gözetim altında tutan az sayıda adam dışında) bir sürekli ordu, ne de kalıcı memuriyet ya da emeklilik maaşı haklarına sahip bir bürokrasi. Ve buna rağmen karşımıza devlet iktidarını dönüşümlü olarak ele geçiren ve onu en yoz araçlarla ve en yoz amaçlar doğrultusunda sömüren iki büyük siyasal spekülâtörler çetesi çıkıyor; ulus ise, sözde ulusun hizmetinde olan, ama gerçekte ona hükmeden ve onu soyan iki büyük politikacı karteli karşısında çaresiz.

Devletin ve devlet organlarının (bugüne kadarki tüm devletlerde kaçınılmaz olarak gerçekleştiği üzere) toplumun hizmetçileri olmaktan çıkıp toplumun efendilerine dönüşmesi eğilimine karşı, Komün, iki şaşmaz araca başvurdu. Birincisi, idari, adli, eğitimsel vb. tüm pozisyonları, ilgili herkesin oy hakkına sahip olduğu seçimlerle doldurdu; aynı ilgililerin seçilenleri her zaman geri çağırabilme hakkı da bulunuyordu. İkincisi, yüksek dereceli olsun düşük dereceli olsun tüm hizmetler karşılığında sadece diğer işçilerin aldığı ücreti ödedi. Ödedi-

ği en yüksek maaş 6000 franktı. Böylece makam avcılığının ve kariyerizmin önüne yeterince sağlam engeller koyulmuştu; üstelik bunlara bir de, temsil organlarındaki temsilcilere emredici vekâletlerin verilmesi ekleniyordu.

Şimdiye kadarki devlet iktidarının bu şekilde gerçekleştirilen parçalanması (sprengung) ve onun yerine yeni, gerçekten demokratik bir devlet iktidarının koyulması üzerinde, *İç Savaş*'ın üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak duruluyor. Ama burada bunun bazı özelliklerine bir kez daha kısaca değinmek gerekiyordu, çünkü tam da Almanya'da, devlete olan boş inanç, kendisini, felsefe alanından, burjuvazinin ve hatta pek çok işçinin genel bilincine taşıdı. Devlet, felsefi anlayışa göre, "düşüncenin gerçekleşmesi" ya da Tanrı'nın yeryüzündeki krallığının felsefe dilindeki çevirisi, üzerinde ebedî gerçeğin ve adaletin gerçekleştiği ya da gerçekleşeceği alandır. Ve sonra bundan, devletin ve devletle bağlantılı her şeyin körü körüne yüceltilmesi sonucu çıkar; tüm toplum için ortak olan işlerin ve çıkarların bugüne kadarkinden farklı bir şekilde, yani devlet ve onun yüksek düzeyli makamları olmadan gözetilemeyeceği düşüncesine çocukluktan itibaren alışılmış olması, devletin bu şekilde yüceltilmesini kolaylaştırır. Ve insanlar, sadece, kendilerini kalıtsal monarşi inancından kurtarıp demokratik cumhuriyete bağlılık yemini ettiklerinde bile, muazzam derecede cesur bir adım atmış olduklarına inanır. Oysa gerçekte, devlet, bir sınıfın bir başkası tarafından ezilmesini sağlayan bir mekanizmadan başka bir şey değildir, ve bu söylenen, demokratik cumhuriyet için, monarşi için olduğundan daha az geçerli değildir; ve devlet, en iyi durumda, sınıfsal egemenlik mücadelesinde zafer kazanan proletaryaya miras kalan bir beladır, ve proletarya, yeni ve özgür toplum koşullarında yetişmiş olan

bir kuşağın bütün bir devlet hurdasından kurtulabilecek duruma gelmesine kadar, tıpkı Komün'ün yapmak zorunda kaldığı gibi, onun en kötü taraflarını mümkün olan en kısa zamanda budamak zorunda kalacaktır.

Şu söz, sosyal demokrat dar kafalılı (Philister) son zamanlarda yine iyileştirici dehşete düşürmüş durumda: Proletarya diktatörlüğü. Pekâlâ, beyler, bu diktatörlüğün neye benzediğini bilmek ister misiniz? Paris Komünü'ne bakın. Paris Komünü, proletarya diktatörlüğüydü.

Londra, Paris Komünü'nün yirminci yıldönümü, 18 Mart 1891

(Karl Marx, Fransız Üçlemesi, Yordam Kitap, s.254-267)

Dipnotlar:

(1) Fransa'daki 1848 Şubat Devrimi öncesinde, muhalif güçler, siyasal toplantı ve gösterilerin yasaklanması nedeniyle, siyasal içerikli bir "Şölenler Kampanyası" (Campagne des Banquets) düzenlemişti. -çev.

(2) 1-2 Eylül 1870'teki Sedan Muharebesi'nde Fransız ordusu yenilgiye uğrarken Louis Bonaparte (III. Napoleon) Prusya tarafından esir alındı. Böylece Fransa'da ikinci İmparatorluk çökerken 4 Eylül 1870'te cumhuriyet ilan edildi. -çev.

(3) Prusya'nın esir aldığı İmparator III. Napoleon ve maiyeti 5 Eylül 1870 ile 19 Mart 1871 tarihleri arasında Prusya krallarının Kassel'deki Wilhelmshöhe şatosunda kalmıştı. -Almanca ed.

(4) Junker: Almanya'da feodal toprak sahibi. Burada, onların çıkarlarını temsil eden Prusyalı yöneticilere bağlı askerler anlamında. -çev.

(5) Olanakçılık (Possibilisme): 19. yüzyılın sonlarında Fransa'da ortaya çıkan, sadece "olanaklı" hedefler doğrultusunda mücadele edilmesini savunan sosyalist akım. -çev.

“Adı yüzyıllar boyunca yaşayacak, yapıtı da!”

Friedrich Engels'in Karl Marx'ın mezarı başında yaptığı konuşmayı, Marx'ın ölüm yıldönümü vesilesiyle bir kez daha okurlarımıza sunuyoruz...

14 Mart günü, öğleden sonra üç çeyrek kala, yaşayan düşünürlerin en büyüğü artık düşünmez oldu. Ancak iki dakika yalnız bıraktıktan sonra, odaya girince, onu koltuğunda rahat rahat, ama sonsuzluğa dek, uyumuş bulduk.

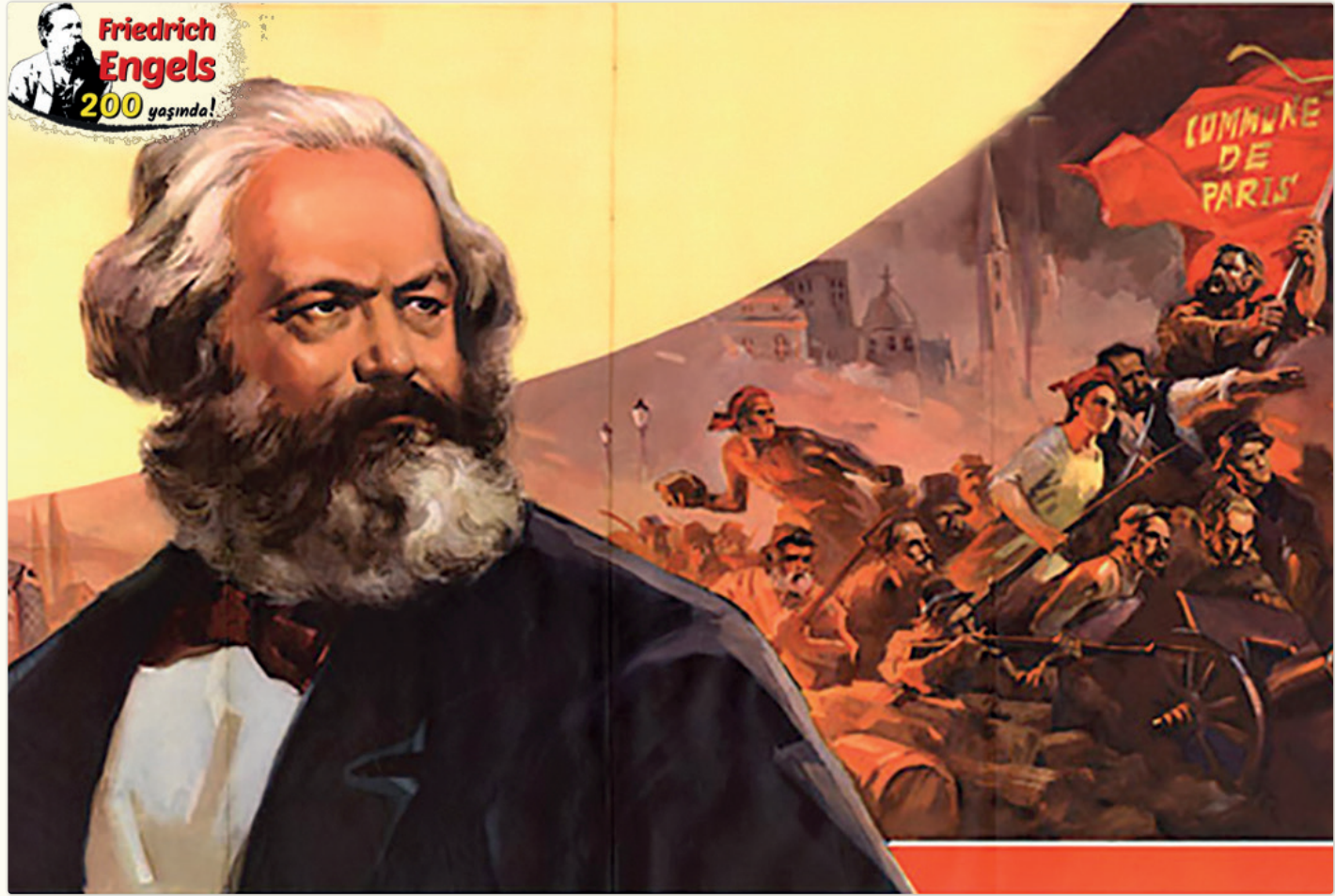
Avrupa ve Amerika militan proletaryasının bu adamda yitirmiş bulunduğu şey, tarihsel bilimin bu adamda yitirmiş bulunduğu şey, ölçülemez. Bu devin ölümü ile bırakılan boşluk, kendini duyumsatmakta gecikmeyecek.

Nasıl ki Darwin organik doğanın gelişme yasasını bulduysa, Marx da insan tarihinin gelişme yasasını, yani insanların, siyaset, bilim, sanat, din, vb. ile uğraşabilmelerinden önce, ilkin yemeleri, içmeleri, barınmaları ve giyinmeleri gerektiği; bunun sonucu, maddi ilksel yaşama araçlarının üretimi ve, böylece, bir halk ya da bir dönemin her iktisadi gelişme derecesinin, devlet kurumlarının, hukuksal görüşlerin, sanatın ve hatta sözkonusu insanların dinsel fikirlerinin üzerinde gelişmiş buldukları temeli oluşturdukları ve, buna göre, bütün bunların şimdiye değin yapıldığı gibi değil, ama tersine, bu temele dayanarak açıklamak gerektiği yolundaki, daha önce ideolojik bir saçmalıklar yığını altında üstü örtülmüş bulunan o temel olguyu buldu.

Ama hepsi bu değil. Marx günümüz kapitalist üretim tarzı ile onun sonucu olan burjuva toplumun özel hareket yasasını da buldu. Artı-değerin bulunması, sonunda, bu konuyu aydınlatmıştı; oysa, burjuva iktisatçıların olduğu kadar sosyalist eleştiricilerin de daha önceki bütün araştırmaları, karanlıklar içinde yitip gitmişlerdi.

Bu türlü iki bulgu koca bir yaşam için yeterdi. Kendisine böyle bir tek buluş yapma nasip olana ne mutlu! Ama Marx araştırmada bulunduğu her alanda (bu alanların sayısı çoktur ve bir teki bile yüzeysel irdelemelerin konusu olmamıştır), hatta matematik alanında bile, özgün buluşlar yaptı.

Bilim adamı olarak, buydu. Ama onun etkinliğinde asıl önemli olan, hiç de bu değildi. Marx için bilim, tarihi etkinliğe

Marx, her şeyden önce bir devrimciydi. Kapitalist toplum ile onun yaratmış bulunduğu devlet kurumlarının yıkılmasına şu ya da bu biçimde katkıda bulunmak, kendi öz durumunun ve gereksinmelerinin bilincini, kendi kurtuluş koşullarının bilincini kendisine ilk onun vermiş bulunduğu modern proletaryanın kurtuluşuna yardımcı bulunmak, onun gerçek yönelimi işte buydu.

geçiren bir güç, devrimci bir güçtü. Pratik uygulamasının düşünülmesi belki de olanaksız olan herhangi bir teorik bilimdeki bir bulgudan duyabileceği sevinç denli katıksız olursa olsun, sanayi için, ya da genel olarak tarihsel gelişme için doğrudan doğruya devrimci bir önem taşıyan bir bulgu sözkonusu olduğu zaman duyduğu sevinç bambaşka idi. Böylece Marx, elektrik alanındaki bulguların gelişmesini ve, daha şu son günlerde, Marcel Deprez'in çalışmalarını çok dikkatli bir biçimde izliyordu.

Çünkü Marx, her şeyden önce bir devrimciydi. Kapitalist toplum ile onun yaratmış bulunduğu devlet kurumlarının yıkılmasına şu ya da bu biçimde katkıda bulunmak, kendi öz durumunun ve gereksinmelerinin bilincini, kendi kurtuluş koşullarının bilincini kendisine ilk onun vermiş bulunduğu modern proletarya-

nın kurtuluşuna yardımcı bulunmak, onun gerçek yönelimi işte buydu. Savaşım onun en sevdiği alandı. Ender görülür bir tutku, bir direngenlik ve bir başarı ile savaştı o. 1842'de birinci Rheinische Zeitung'a, 1844'te Paris'teki Vorwärts'a, 1847'de Brüksel'deki Deutsche-Brüsseler-Zeitung'a, 1848-1849'da Neue Rheinische Zeitung'a 1852'den 1861'e değin New York Tribune'e katkı, ayrıca, bir sürü kavga broşürünün yayınlanması, tüm yarıpıtının doruğu olan büyük Uluslararası Emekçiler Derneğinin kuruluşuna değin Paris, Brüksel ve Londra'da çalışma, işte, eğer başka hiçbir şey yapmasaydı bile, yapıcısının gurur duyabileceği sonuçlar.

Marx, işte bu yüzden zamanının en sevilmeyen ve en çok karaçalınan adamı oldu. Mutlakiyetçi olduğu kadar cumhuriyetçi hükümetler de kovdular onu; tutucu burjuvalar ile aşırı demokratlar

onu karaçalma ve kargışlara boğmakta birbirleri ile yarışıyorlardı. O bütün bunları, hiç aldırmaşızın, örümcek ağıları gibi yolunun dışına atıyor ve ancak çok zorunlu durumlarda yanıtlıyordu. Sibiryaya madenlerinden Kaliforniya'ya değin, Avrupa ve Amerika'nın her yanına dağılmış, tüm dünyanın milyonlarca devrimci militanı tarafından ululanmış, sevilmiş ve aklanmış olarak öldü o. Ve ben çekinmeden söyleyebilirim ki, onun birçok karşı-düşüncede olan hasmı olabilirdi, ama kişisel düşmanı pek o kadar yoktu.

Adı yüzyıllar boyunca yaşayacak, yapıtı da!

17 Mart 1883 günü Highgate'te Engels tarafından İngilizce yapılan konuşma

(Marks-Engels: Seçme Yapıtlar, Cilt: 3, s:196-198, Birinci Baskı, Sol Yayınları, Aralık 1979)

Dünya genelinde 8 Mart eylemleri

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde dünyanın her yerinde kadınlar şiddete, eşitsizliğe ve sömürüye karşı sokaklara çıktı. Pandemi koşullarında gerçekleşen bu yılki eylemlerde de kadınlar aşağılanmaya, köleliğe, cinsiyete dayalı ücret eşitsizliğine, yoksulluğa, taciz ve tecavüze, kadın katliamlarına dikkat çekti. Birçok ülkede "kadın grevleri", "kadın yürüyüşleri", kadın eylemleri gerçekleşti, grevdeki işçi ve emekçilerin eylemlerine destek sunuldu. Sermaye iktidarlarından hesap soran kadınlar, Kolombiya ve Meksika'da militan sokak çatışmalarına girişti.

Tüm dünyada kadın işçi ve emekçiler yaşamlarını kabusu çeviren çifte baskı ve sömürünün karşısına bir kez daha sınıfsal ve cinsel konumlarından gelen özgün sorun ve talepleri ile çıktılar. "Buradayız, kazanacağız" diyerek, mücadelenin öznesi olmaya kararlı olduklarını bir kez daha gösterdiler.

ŞİLİ'DE KADINLAR "TARİH" YAZDI

"Devlet terörizmine karşı" sloganı etrafında birleşen sosyal hareketler, kadın örgütleri ve sendika örgütlerinden oluşan Coordinadora Feminista 8M ittifakı 8 Mart'ta gösterilere iki milyon kişinin katıldığını duyurdu. Ülke tarihinde daha önce hiç bu kadar çok kadın sokağa çıkmamıştı.

Ekim ayında toplumsal ayaklanmanın başlamasından bu yana protestocuların adını Plaza de la Dignidad (Onur Meydanı) olarak değiştirdiği meydana toplanan göstericiler başkanlık sarayına yürüdü. Sokaklar adeta insan seli gibiydi. Gösterilerde 2021 yılında pandemi ile birlikte daha da artan ev içi şiddet ve kadın katliamları protesto edildi. Başkan Sebastián Piñera'yı protesto eden sloganlar haykırıldı.

8 Mart Pazartesi günü saat 11:00-15:00 arasında evde ve işyerlerinde çalışan kadınlar iş bıraktı ve öğleden sonra tüm ülkede gerçekleşen yürüyüşlere katıldı. Akşam ise cacerolazo, yani tencere tavalara vurularak protestolar yapıldı.

Şili'den tüm dünyadaki kadınlar arasında kısa sürede yaygınlaşan "El violador eres tu!" (Yolunuzda bir tecavüzcü) adlı performans parçasının mimarları LasTesis kolektifi, Uluslararası Kadınlar Günü öncesinde "Direniş" adlı yeni per-

formanslarının ilk gösterisini Santiago'da gerçekleştirdiler.

Şili'de 8 Martlar giderek kitleselleşiyor. 2019 yılında öğrencilerin ve gençliğin de destek verdiği Kadınlar Günü'ne 900 bin kişi katılmıştı.

MEKSİKA'DA KADINLAR HÜKÜMETİN KORKULU RÜYASI

Meksika'da 8 Mart'ta Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla sokağa çıkan kadınlar ülkede artan kadın cinayetlerine karşı birçok kentte yürüyüşler düzenledi. Meksiko City'de, çoğunluğu kadın 20 bin kişi kadın cinayetlerine yönelik şiddete karşı önlemlerin alınması, cinsiyete dayalı ayrımcılığa son verilmesi talebiyle yürüyüş gerçekleştirdi. Meksika'da kadınlar hükümeti kadın cinayetlerine yönelik tedbirleri almamakla suçluyorlar.

Eylemlerde polis ile çatışmalar yaşandı. Polis ve göstericiler arasında çıkan çatışmalarda devlet yetkilileri 62 polis ve 19 sivilin yaralandığını açıkladı. Polislerin göstericilere karşı kullandığı kalkanları göstericiler tarafından ateşe verilirken, bazı göstericiler başkanlık sarayının çevresindeki metal barikatları çekiçler ve sopalarla kırmaya çalıştı.

8 Mart öncesi hükümet başkanlık sarayı gibi bazı hükümet binalarını ve heykelleri 3 metre yükseklikteki metal bariyerlerle kapatmış, bu da kadınların büyük tepkisine neden olmuştu. Kadınlar bariyerlere boydan boya katledilen kadınların isimlerini yazdı. Eylemciler Meksika Devlet Başkanı Lopez Obrador'ı kadın katliamına duyarsız kalmak ve ha-

berleri manipüle etmekle suçluyorlar.

Meksika'da kadın eylemciler ve polis arasında sıkça çatışmalar yaşanıyor. 2020'de Meksika'da kadınların 14 Şubat'ta Ingrid Escamilla ve 20 Şubat'ta Cecilia Aldrighett'in öldürülmesinin ardından Mexico City'de başlayan eylemleri yangın gibi tüm ülkeyi sarmıştı. Kadın cinayetleri konusunda hükümetin politikalarını eleştiren kadınlar, şubat ayında Sonora eyaletindeki mahkemeyi ateşe vermiş, ağustos ayında da İnsan Hakları Binası'nı işgal etmişti. Geçtiğimiz kasım ayında polisin Cancun'da işlediği kadın cinayetine karşı düzenlenen yürüyüş polisin ateş ederek saldırması ve çok sayıda kişinin yaralanması tüm ülkede Obrador'a karşı öfkeye neden olmuştu.

Geçtiğimiz yıl Meksika'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde gösterilere 100 bin kişi katılmış, kadın grupları, başkanlık sarayının önüne kurulan barikatları ateşe vermiş, heykellerin üzerine kadın cinayetlerini protesto eden sloganlar yazmıştı. Kadınlar o zaman da hükümete heykellerle uğraşacağına kadınların sorunlarıyla ilgilenmesi çağrısını yapmıştı.

Meksika'da, kadın cinayetlerinin 2015-2020 yılları arasında yüzde 130 oranında arttığı belirtiliyor. Resmi verilere göre, 2020 yılında ülkede 939 kadının katledildi. Her gün 10 kadının öldürüldüğü Meksika'da kadınların birbirine gün boyunca birçok kez iyi olduklarını belirten mesaj göndermesi olağanlaştı. Her gün metro duraklarında kadınların pankart ve dövizlerle "Ni una más – bir kişi daha eksilmeyeceğiz" sloganlarını

haykırdığı barikatları da...

ARJANTİN'DE KADIN GREVİ VE GÖSTERİLER

Arjantin'de de 8 Mart Pazartesi günü öğleden önce iş bırakma eylemleri, öğleden sonra ve akşam saatlerinde gösteriler düzenlendi. Arjantin'de çeşitli grupların çağrısıyla başkent Buenos Aires'in merkezindeki Av. de Mayo'da (Mayıs caddesi) toplanan binlerce kadın Ulusal Kongre binasına kadar yürüdü. Kadın işçi ve emekçiler "Kadın işçiler köle değildir, kadın cinayetlerine artık yeter" yazılı pankartlar taşıdı. Buenos Aires'in yanı sıra ülkenin çeşitli bölgelerinde de 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle gösteriler gerçekleştirildi.

Göstericiler kadına şiddeti protesto etti ve hayatını kaybeden kadınlar için adalet istedi. Arjantin'de yılın başından bu yana 64 kadın öldürüldü.

Dominik Cumhuriyeti'nde yıllardır kürtajın yasal olması için verilen mücadelede Kongre'yi yeniden masaya oturtmayı başaran kadınlardan binlercesi, 8 Mart'ta Başkent Santa Domingo'daki meclis binası önünde toplanarak, öldürülen kadınların isimlerinin yazılı olduğu dövizler taşıdılar, kürtaj hakkı ve kadına yönelik şiddete karşı taleplerini iletiler.

El Salvador'da da kadınlar 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde sokağa çıkarak kadın cinayetlerini protesto ettiler. "Amorales" kolektifi, "8 Mart'ta sosyal, siyasal, ekonomik krize, korku ve sağlık krizine karşı aramızda olmayanlar ve çağrı yapamayanlar için sokaktayız!"

diyerek, 2020 yılında 130 kadının öldürüldüğü ülkede hükümeti gerekli önlemler almadığı konusunda eleştirdi.

İSPANYA'DA YASAKLARA VE KISITLAMALARA RAĞMEN 8 MART

İspanya'da 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri Covid-19 salgını gerekçe gösterilerek ya yasaklandı ya da katılım sayıları düşürülerek kısıtlandı. Yaşa karşı kitle örgütleri Anayasa Mahkemesine gitti, ancak mahkeme Covid-19 vakalarının yoğunluğu nedeniyle yasağı kaldırmadı.

Gösteriler yerel olarak ülkenin birçok yerinde sınırlı sayıda katılım ile düzenlenirken, Madrid'de yasaktı. 2021'de 8 Mart'ta yüzbinlerle ifade edilen kitlesel gösteriler yapılmadı, ama süren grevlere destek verildi.

Bask Bölgesi'nde 8 Mart'ta İspanya'nın diğer bölgelerinden farklı olarak kadın grevi çağrısı yapılmamasına rağmen sabah erken saatlerde protestolar yapıldı. Audio'daki paslanmaz çelik boru üreticisi Tubacex'in fabrikasında çalışan 150 işçinin işten atılmasına karşı 4 haftadır süren grevdeki işçilerle dayanışmak için fabrika önüne giden kadınlar işçilerle birlikte "Yaşasın kadınların mücadelesi!" şiarını haykırdılar. Kadınlar "İstihdamı savunuyoruz" yazılı pankart taşıdılar. Ardından yaklaşık 200 kişi otoyol üzerinde oturma eylemi yaptı. Eylemleriyle kapitalist patronun grev kırıcılarını fabrika binasına getirmesini engellediler. Polis geçtiğimiz haftalarda defalarca grev kırıcılarını taşıyan otobüslerin yolunu kapatan işçilere coplarla saldırmıştı.

Bilbao'da ve diğer şehirlerdeki kadınlar üç yıldır ayda en az 1.080 euroluk bir emekli maaşı için mücadele eden emeklilerin aylık protestolarına katıldı.

Katalonya, Galiçya, Endülüs ve Aragon'da bölgesel sendikalardan ve anarko-sendikalist CGT'den kadınlar greve çağrıldı. CGT yaptığı çağrı ile, ülkedeki tüm kadınlara grev için yasal bir zemin sağladı. Katalonya'da sabah erken saatlerinde sokaklar ve üniversitelerde bariyerler kuruldu, büyük gösteriler yapıldı. Galiçya'da günün ilerleyen saatlerinde Santiago de Compostela gibi birçok yerde gün boyunca gösteriler yapıldı. Galiçya'da bölgenin ikinci büyük partisi olan sol milliyetçi BNG de grev çağrısında bulundu.

Başkent Madrid'in tamamında 100'den fazla toplantı yasaklandı. Öğrenci birliği gibi hareketlerin bir kısmı yasağa uymayarak, merkezde öğle saatlerinde "ifade özgürlüğü ve demokrasi" için eylem yaptı.

Her yıl kadın grevi ve gösterilere milyonlarca kadın katılıyordu. Geçen yıl, Madrid'de yapılan 8 Mart yürüyüşüne

250 binden fazla kişi katılmıştı.

HİNDİSTAN'DA 20 BİN KADIN EYLEMDEKİ TARIM EMEKÇİLERİYLE BULUŞTU

Hindistan'da Pencap, Haryana ve Uttar Pradeş'ten gelen 20 bin işçi ve emekçi kadın, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde, Yeni Delhi'de 100 gündür milliyetçi Modi hükümetinin yeni tarım yasalarını protesto eden, Delhi çevresinde kamp kuran ve eylemlerini aralıksız sürdüren tarım emekçilerinin eylemine katıldı. Kadınlar hardal tarlalarını temsil eden sarı örtüler taktılar. Yeni Delhi'de 40 bini aşan kitlenin katıldığı yürüyüşte yapılan konuşmalarda birlik ve mücadele çağrıları yükseldi.

FRANSA'DA KADINLARDAN GREV VE YÜRÜYÜŞ

Fransa'da kadınlar, cinsiyete dayalı ücret eşitsizliğine dikkat çekmek için grev gerçekleştirdiler. Ülkedeki birçok sendika imzaladıkları ortak bildiriye, "8 Mart'ta, salgının yarattığı krizin bedelini işlerimizle, maaşlarımızla, bedenlerimizle ödemeyi reddetmek için dünyanın her yerindeki kadınlarla birlikte grevde olacağız" diyerek greve çağrı yaptı.

Fransa'nın başkenti Paris'te bir araya gelen kadınlar, "Feminist Grev" yürüyüşü düzenledi. Strasbourg'da 8 Mart etkinliğine grevdeki ebeler damgasını vurdu. İş yaşamında eşitlik pankartının taşındığı kortejde "Kadınların sağlığı tehlikede", "Ebeler kızgın" sloganları haykırıldı, kadına yönelik şiddeti ve çocuklara cinsel istismarı teşhir eden çok sayıda döviz taşındı.

YUNANİSTAN'DA YAYGIN 8 MART GÖSTERİLERİ

Yunanistan'da kadın örgütleri, siyasi parti, örgüt ve sendikalar 8 Mart çağrılarını günler öncesinden başlattılar. Çağrılarda kadınlar üzerindeki baskıya, şiddete ve sömürüye karşı sessiz kalmayacaklarını dile getirdiler.

Gösteriler Başkent Atina ve Selanik

başta olmak üzere Lamia, Volo, Kerkira, Trikala, Patra, Kardiça, Seres, Komotini gibi pek çok şehirde ve Girit, Kos, İcaria adalarında gerçekleşti.

Atina ve Selanik'te düzenlenen eylemlerde kadınlar "Kadına şiddete hayır", "Eşit haklar istiyoruz" sloganları ile yürüdü. Yunanistan Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu ve Atina İşçi Merkezi Konfederasyonu, 12-15.00 arası iş durdurma kararı alarak, öğlen saatlerinde miting düzenledi. Birçok sendika, saat 11-15.00 arası yapılan iş bırakma sırasında işyerlerine giderek, bilgilendirme toplantıları yaptı.

Atina ve Selanik'te ikinci gösteri ise Yunanistan Kadınlar Federasyonu (OGE) ve aralarında Yunanistan Komünist Partisi'ne (KKE) bağlı Mücadeleci İşçiler Cephesi'nin (PAME) de bulunduğu çok sayıda sendika, kadın ve gençlik örgütlerinin katılımıyla düzenlendi. Yapılan konuşmalarda kadınlar, baskılara, şiddete ve sömürüye karşı sessiz kalmayacaklarını dile getirdiler, "Buradayız, kazanacağız" şiarları haykırıldı. Konuşmalarda ayrıca kadınların pandemi ile derinleşen sorunlarına değinildi. Hükümetin mülteci sorununa çözüm bulması çağrısı yapıldı. Sağlık sektöründe yetersiz personel ve yeterince bütçe ayrılmaması eleştirildi ve polis şiddeti protesto edildi. Ayrıca iki aydır açlık grevinde bulunan 17 Kasım Örgütü eylemcisi Kufodinas ile de dayanışma sloganları atıldı.

Filipinler'in başkenti Manila'da çoğunluğu kadın 3 bin kişi 8 Mart sabahı üniversite önünde buluşarak başbakanlık binasına yürüdü. 2 saat süren yürüyüşte yapılan konuşmalarda Kadın örgütü GABRIELA, Kadın işçi örgütleri, tarım emekçileri ve şehirlerdeki yoksullar örgütünden kadınlar konuşmalar yaptılar.

Güney Tagalog bölgesinden insan hakları örgütü KARAPATAN sözcüsü, yaptığı konuşmada, 7 Mart Pazar günü Filipinler Ulusal Polisinin Güney Tagalog'daki ilerici örgütlere yönelik faşist saldırısını kınadı. Bu saldırıda balıkçı örgütünün sözcüsü Chai Lamita-Evangelista, kocası Ariel Evangelista ile birlikte

öldürülmüştü. On yaşındaki oğlu yatağın altında saklandığı için hayatta kaldı. Her ikisi de UMALPASKA çevre grubunun aktif üyeleri. Konuşmada ayrıca, BAYAN Laguna sektörü sözcüsü Elizabeth Camoral ile siyasi tutuklu yakınları örgütü KAPATID'in aktif üyesi Nimfa Lanzas'ın (61) tutuklanmaları üzerine bilgi verildi. Nimfa, sekiz yıldır hapsede olan bir siyasi tutuklunun annesi.

Belçika'nın başkenti Brüksel'de kadınlar 8 Mart'ta ücretlerde cinsiyet eşitsizliğini protesto ettiler. Ulusal Emeklilik Bürosu önünde toplan kadınlar, daha iyi ücret, daha iyi emekli aylığı taleplerini dile getirdiler.

Pakistan'da pandemi kadınların 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde sokağa çıkarak eylem yapmasını engellemeyemedi. Ülkede farklı kenetlerde binlerce kadın gösteriler ve yürüyüşler düzenledi. Sind eyaletinin Karaçi kentinde ve ülkenin kuzeydoğusunda bulunan Pencap eyaletinin Lahor kentinde binlerce kadın yürüyüş ve gösteri yaptı. Gösterilerde kadınlar daha iyi çalışma koşulları ve cinsiyet eşitliği talep etti, cinsel tavize, kadına karşı şiddete ve kadın cinayetlerine karşı sloganlar haykırıldı.

Nepal'in Başkent Kathmandu'da düzenlenen 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü için gerçekleştirilen yürüyüşte kadınlar, diğer hakların yanı sıra kadın hijyen ürünlerindeki verginin kaldırılmasını talep ettiler.

Endonezya'nın başkenti Cakarta'da, 8 Mart'da başkanlık sarayı yakınlarında bir araya gelen kadınlar gösteri düzenledi. Kadınlar eşitlik, adalet ve kadınların yaşam koşullarının iyileştirilmesini talep ettiler.

Ukrayna'nın başkenti Kiev'de, pandemide artan ev içi şiddete dikkat çeken kadınlar, hakları için mücadele çağrısı yaptı ve Bağımsızlık Meydanı'na yürüdü.

İsrail'de Tel Aviv Bölge Mahkemesi önünde bir araya gelen kadınlar "Bir sonraki (kurban) olmayı reddediyorum" dövizleri açarken, yerlere öldürülen kadınları temsilen siyah-kırmızı tabutlar konuldu.

Gazze Şeridi'nde Filistinliler, İsrail hapisanelerindeki Filistinli kadınlara destek için gösteri düzenlendiler. Filistinli Kadınlar Birliği'nin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Gazze'deki Uluslararası Kızılhaç Komitesi binası önünde düzenlediği eyleme onlarca kişi katıldı. Gösteride, "Esirlerimize ve ailelerimize özgürlük" ve "İşgale son vermek için birlikte" yazılı pankartlar taşındı. Filistin Esirler Cemiyeti, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü öncesinde yayımladığı raporda, İsrail hapisanelerinde 11'i anne olmak üzere 35 Filistinli kadın tutuklu bulunduğunu kaydetmişti.

Gıda sorunu, açlık ve israf

C. Ozan

Sınıflara ve sömürüye dayanan kapitalist sistemin en temel özelliklerinden biri servet-sefalet uçurumunu durmaksızın derinleştirmektir. Gün geçtikçe gelişen bilim ve teknoloji emeğin üretkenliğini gittikçe arttırıyor. Artan emek üretkenliği ise yeryüzündeki her türlü üretimi ve zenginliği öncesine kıyasla katbekat arttırıyor. Fakat kapitalizm koşullarında emekçiler ürettikçe yoksullaşmaktadır. Yoksulluktan da öte dünya nüfusunun önemli bir kesimi açlık riskiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Eşitsiz ve çarpık bir sistem olan kapitalizmin insanlığı karşı karşıya bıraktığı en çarpıcı, en akıl dışı ve en korkunç gerçek, açlık sorunudur.

Günümüz dünyasında çok ciddi bir gıda sorunu yaşanıyor. Gıda sorununun bir yanında açlık sorunu varken, öbür yanında ise korkunç derecede bir israf vardır. Bir yanda obezite, öbür yanda ise yetersiz beslenmenin ürünü çelimsiz insan görüntüleri, bu çelişkinin toplumdaki görünür ifadesi olmaktadır.

DÜNYADA 690 MİLYON İNSAN AÇLIKLA KARŞI KARŞIYA

BM tarafından yayınlanan, 2019 yılına ait Dünya Gıda Güvenliği ve Beslenme Raporu'na göre, yeryüzünde 690 milyon kişi açlık riskiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu miktar dünya nüfusunun yaklaşık olarak %9'una tekabül etmektedir.

Açlık sorunu çeken insan sayısı bakımından Asya başı çekerken, onu Afrika, Latin Amerika ve Karayipler izlemektedir. Fakat tüm nüfusa oranı bakımından Afrika başta gelmektedir. Afrika'da insanların %19,1'i yetersiz beslenmektedir. Gıda tüketimi böyle devam ederse, 2030 yılına gelindiğinde Afrika, tüm dünyadaki kronik açlığın yarısına ev sahipliği yapacaktır.

Dünyada açlık sorunu çeken insanların sayısı 2014 bu yana, özellikle son beş yılda 60 milyon kişi arttı. Bu artış eğilimi devam ederse 2030'da yeterli beslenemeyen veya açlıkla yüz yüze olan insan sayısının 840 milyona çıkacağı tahmin ediliyor. BM'nin 2019 verilerine göre, dünyada 5 yaş altı çocukların üçte biri ile dördte birinin (191 milyon) gelişimi sekteye uğramıştır. Bu çocuklar ya çok kısa ya da çok zayıf kalmışlardır. Yine Save The Children (Çocukları koruyun) vakfının yayınladığı raporlara göre, dünya ge-

nelinde 5 yaşın altında 11 milyon çocuk açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Dünyada emperyalist savaşların, iç savaşların veya kuraklık, çekirge istilası, sel felaketleri gibi doğal afetlerin yaşandığı coğrafyalar açlık ve yetersiz beslenmede başı çekiyorlar. Örneğin, BM verilerine göre, 6 yıllık iç savaşta 100 bin civarında insanını yitiren ve harap olan Yemen'de, 30 milyonluk nüfusun neredeyse yarısı açlık sorunuyla karşı karşıyadır. Açlık en çok kadınları ve çocukları vurmaktadır. Binlerce Yemenli çocuk dünyanın gözleri önünde açlıktan, yetersiz beslenmekten ve hastalıktan can vermektedir. Yine Welthungerhilfe adlı Alman yardım kuruluşunun verilerine göre Suriye nüfusunun %60'ını oluşturan 12 milyon kişi, doğru düzgün karnını doyurma olanağından yoksun bulunuyor.

Korona süreci dünyadaki açlık sorununu daha da büyüttü. 2020 yılı sonu itibarıyla dünyada açlık sorunu çeken insan sayısına 130 milyon kişi daha eklendi.

Açlık veya yetersiz beslenme insanların sadece öldürmekle kalmıyor, gün geçtikçe artan hastalıklara bağlı olarak, sağlık harcamalarını da devasa boyutta arttırıyor. BM'ye göre 2030 yılına kadar, sağlıksız beslenmenin yol açtığı sorunlar 1,3 trilyon dolarlık sağlık harcamalarını da beraberinde getirecek.

GIDALARIN ÜÇTE BİRİ ÇÖPE ATILYOR

Dünyadaki açlık sorunu hiç de yokluktan veya gıda yetersizliğinden kaynaklanmıyor. Tam aksine varlık içinde yokluk yaşanıyor. Her konuda olduğu gibi gıda

konusunda yaşanan sorunun kaynağında da esas olarak adaletsiz bölüşüm sorunu yer alsın bile, çok ciddi boyutta olan israfın rolü de asla yadsınmaz.

BM'nin yayınladığı 2021 gıda israfı endeksinde göre, 2019'da dünya genelinde 931 milyon metrik (1,03 milyar ton) gıda israf edildi. Bu, peş peşe sıralanan 23 milyon kamyon dolusu gıda anlamına geliyor. Üretilen yiyeceklerin beşte biri mağazalar, restoranlar veya evlerden doğrudan çöpe atılıyor. Toplam üretimin %17'si daha insan damağına değmeden çöpe gidiyor. Gıda israfı ve atıklarında evler %61'lik payla başı çekiyor. Amerika'da üretilen gıdaların %40'ı çöpe atılıyor. Bununla 2 milyar insan doyabilir.

Sanılanın aksine gıda israfı sadece gelişmiş ülkelere has bir durum da değildir. Yoksul ülkelere de çok ciddi bir gıda israfı var. Kısacası dünya çapında üretilen gıdaların en az üçte biri hiç yenmeden çöpe atılıyor. Sırf bu korkunç israf önlenirse bile dünyada açlık diye bir sorun kalmayacaktır.

Gıda üretiminin çevre üzerinde de önemli bir etkisi var. Üretim aşamasında çevre kirlendiği gibi, üretim için gerekli olan enerjinin sağlanması aşamasında da ciddi karbon salınımları gerçekleşiyor. Öte yandan karbon emisyonlarının %10'unun küresel çapta yenmeyen yiyeceklerle bağlantılı olduğu biliniyor. Çürüyen gıda artıkları güçlü bir sera gazı olan metan gazının açığa çıkmasına sebep oluyor. BM'ye göre, eğer gıda artıklarının kendi ülkesi olsaydı, bu, ABD ve Çin'den sonra dünyanın en büyük üçüncü sera gazı emisyonuna sahip ülkesi olurdu.

SAĞLIKLI GIDALARA ERİŞMEK GİTTİKÇE ZORLAŞIYOR

Gıda sorunuyla ilgili bir diğer önemli başlık da tüketilen gıdaların ne derece sağlıklı olup olmadığı sorunudur. Bugün özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde gıda yetersizliği diye bir sorun yoktur. Fakat bolca bulunan bu yiyeceklerin ne kadar sağlıklı olduğu son derece tartışmalıdır.

Endüstriyel tarım ve hayvancılığın ürünü gıdaların hemen hepsi, raf ömrünü uzatmak için kullanılan kimyasal katkı maddeleri, genetik müdahaleler, hormonlar, kullanılan suni gübreler veya yemlerden dolayı insan sağlığını tehdit etmektedirler. Besleyiciliği zayıf bu gıdalardan bolca tüketmek de sağlıklı olmaya yetmediği gibi, insan sağlığını zamanla tehdit eden bir boyut kazanıyor. 15 günde yetişen piliçler, bir haftada büyüyen sebzeler, güneş ve toprak yüzü görmeden hayvanlar ne kadar sağlıklı ve organik olabilir ki?

Şimdilerde özellikle batı metropollerinde revaçta olan bir bio/organik ürün sektörü var. Örneğin Almanya'da gittikçe gelişen bu sektörün tüm gıda sektörü içindeki payı henüz %5'i ancak buluyor. Bu oran bazı İskandinav ülkelerinde daha yüksek. Fakat mesele, sadece ayrıcalıklı bir kesimin bundan faydalanmasıyla da sınırlı değil. Organik olduğu iddia edilen bu ürünlerin gerçekten ne kadar organik olup olmadığı da tartışmalıdır. Zira bu konuda yapılan sahtekarlıklar bir yana, ürünlerin yetiştirildiği topraktan tutalım kullanılan suya ve hatta yağın yağmura

kadar her şeyin organik yapısının bozulduğu bir ortamda hiçbir şeyin tam olarak organik olamayacağı da başka bir acı gerçektir.

Kapitalizmde sağlıklı beslenmek de sınıfsal bir olgudur. En ucuz sağlıklı beslenmenin maliyeti bile, sadece nişasta ağırlıklı gıdalarla beslenmenin maliyetinden beş kat fazladır. Sağlıksız veya yetersiz beslenmek ise insanda çok ciddi sağlık problemlerine yol açıyor. Bugün özellikle batı toplumlarında yaşanan obezite ve artan kanser vakaları bununla doğrudan bağlantılıdır.

RAPORLARIN ÖTESİNE GEÇMEK MÜCADELEYE OLUR

Düzenin bazı kurumları tarafından çeşitli konularda yayınlanan raporlar bile kapitalist sistemin ne derece çürüdüğünü ve sürdürülemez olduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya sermektedir.

İnsanı bir ekmeğe muhtaç bırakan, insana ihtiyacından fazlasını aldirıp israf yaptıran, lüks ve gereksiz tüketimle toplumsal kaynakları çarçur eden bizzat kapitalizmin kendisidir. Bu çarpıklığın gerisinde kapitalizmin insan ihtiyaçlarına değil de kâra ve pazara endekli, plansız ve anarşik üretim tarzı yatmaktadır.

Sürekli ihtiyaç fazlası üreten sistem, ürettiği bu şeyleri tüketirmek için de yoğun bir çaba harcıyor. Yapılan reklamlar, kampanyalar vs. ile insanların tüketim alışkanlıkları manipüle ediliyor. İnsanların tüketim kültürünü, alışkanlıklarını ve önceliklerini de çoğunlukla bu sistem belirliyor. Şimdilerde Türkiye’de yoksulluğun olmadığına kanıt sayılan, yoksul insanların elindeki son model cep telefonları misalinde olduğu gibi... Oysa, insanları doğru düzgün beslenme olanağından yoksun bırakan da, o insanlara o telefonları aldırıp sonra dönüp o insanları suçlayan da aynı düzendir.

BM 2030 yılına kadar dünyada “sıfır açlık” hedefini önüne koyduğunu söylüyor. Ancak dünyanın gidişatına baktığımızda, bu hedefin gerçekleşmesi bir yana, bir sonraki yıl hazırlayacakları raporun bile öncekileri aratıp aratmayacağı meçhuldür. Bu bağlamda sadece Hindistan sermayesinin yerel tarımı yok etmek için ortaya koyduğu çabaya bakmak bile gelecek hakkında fikir sahibi olmaya yeterlidir.

Yerel tatların ve üretimin sürekli yok edildiği, endüstriyel tarım ve hayvancılığın damgasını taşıyan tekeller dünyasında açlığı, yoksulluğu, hastalıkları ve israfı yok etmek mümkün değildir. Diğer her şey bir yana, emekçilerin temiz hava, temiz su ve sağlıklı gıdalara ulaşması için de sosyalizm bir zorunluluk haline gelmiştir. Bunun için raporların ötesine geçip, mücadeleyi yükseltmek gerekiyor.

Joe Biden yönetimi Ortadoğu’ya ne vadediyor?

E. Bahri

ABD yıkıcı emperyalist yüzünü daha sık gösterecek, halklara yeni bedeller ödeyecek. Buna karşın hedeflerine ulaşamayacak. Çünkü adı geçen bütün ülkelerde ABD-İsrail dayatmalarına karşı ciddi direnç noktaları mevcuttur.

Joe Biden yönetimi ABD’nin diploma-siye dönüş yapacağını, insan hakları ihlallerine hoşgörü göstermeyeceğini, baskıcı yönetimleri desteklemeyeceğini vaat ederek işe başladı. Ortadoğu söz konusu olduğunda bu söylemlerin yayımlacı emperyalist politikalara hizmet etmekten öte bir işlevinin olmayacağı sır değil. Suriye, Irak, Afganistan, Yemen, Libya gibi ülkelere bakmak, emperyalistlerle bölgedeki işbirlikçilerinin halklara neler yaşattığını görmek için yeterlidir. Joe Biden yönetiminin öncekilerden farklı şeyler yapacağına dair bir sebep olmadığı gibi herhangi bir emare de görünmüyor.

BEKLENTİLER KISA ÖMÜRLÜ OLDU

Amerika’da faşist yönetimi inşa etme sürecini başlatan Trump, dış politikada saldırgan, güvenilmez, riyakar, öngörülemeyen olmayı ve konumunu nakde çevirmeyi esas alan bir politika izledi. Siyonist İsrail’in çıkarlarını koruma konusunda önceki tüm başkanları geride bırakan Trump, ırkçı-siyonist damadı tarafından hazırlanan ‘Asrın Anlaşması’ planı ile Filistin halkını köleliğe zorlamak ve Filistin direnişini/davasını tasfiye etmek istedi.

Yanı sıra Körfez şeyhlerini İsrail’le açık suç ortaklığına teşvik etmek, başını sionist rejimin çekeceği askeri bir ittifak oluşturmak gibi planları hayata geçirmek için de çaba sarf etti. Haliyle geniş bir kesim Trump yönetiminden yaka silkmeyle başlamıştı.

Bazı çevreler Biden’in seçilmesini, Trump yönetiminin izlediği kaba politikardan kurtulmanın olanağı zannetti. Özellikle İran, Filistin, Suriye, Yemen, Irak gibi ülkelerle yaşanan sorunlara Biden yönetiminin nasıl bir yaklaşım sergileyeceği merak konusuydu. İlk icraatlar, yeni yönetimin izleyeceği Ortadoğu politikası hakkında fikir verdi. Atılan adımlara bakılırsa Biden yönetimi daha ‘diplomatik’ ancak daha ‘saldırgan’ bir politika izleyecek. Üslup farklı olsa da özde Trump’tan çok farklı şeyler yapmasının gündemde olmadığı, şimdiden açıklık kazanmaya başladı.

İLK İCRAAT SURİYE’Yİ BOMBALAMAK

Biden yönetiminin ilk icraatı, Irak-Suriye sınırında bulunan bazı tesisleri bombalamak oldu. Bu saldırı ile dişini gösterirken, önden haber verip binaların

boşaltılmasına imkan tanıyarak çatışmayı şiddetlendirmek istemediği mesajını da vermiş oldu.

İddia, ‘İran yanlısı milisler’ tarafından kullanılan tesislerin vurulduğu yönündeydi. Oysa tesisleri Haşdi Şabi bünyesinde yer alan Irak Hizbullah’ının kullandığı açıklandı. Haşdi Şabi bileşenlerinin bir kısmının İran’la ilişkileri olsa da, mesele ‘İran yanlısı milisler’den ibaret değil. Iraklı olan bu güçler, ABD askerlerinin ülkelerinden çekilmesini talep ediyor. İşgalci askerler çekilmezse, direnişi geliştirerek onları Irak’tan söküp atacaklarını söylüyorlar.

Savaşta İŞİD’i yenilgiye uğratan da esas olarak bu güçlerdi. Yani hem deneyimleri hem silahları var. Bu arada sadece İran’la değil Filistin direnişi ve Suriye yönetimiyle de iyi ilişkilere sahipler. İşte Biden yönetimi hem bu Iraklı güçlere hem Suriye yönetimine dış göstermeye çalıştı. Hedefine ulaşması kolay olmasa da Irak-Suriye sınırında gerçekleştirilen bombardıman, Biden yönetiminin bölgeye neler vadettiği konusunda bir fikir verdi.

Bu arada ABD’nin Suriye’de dikkat

çeken diğer icraatları ise, IŞİD'i yeniden sahaya sürmek için yaptığı hazırlıklardır. Arap medyasında yer alan birçok haberde YPG kontrolündeki cezaevlerinde bulunan IŞİD'lilerin Amerikan askerleri tarafından tahliye edildiği ve Suriye ordusuna karşı kullanılmak üzere belli alanlara taşındığı belirtiliyor. Son dönemde hem sivil halkı hem Suriye askerlerini hedef alan katliamların tekrar başlaması, ABD'nin IŞİD'i yeniden aktif bir şekilde kullanmaya başladığı değerlendirilmesini güçlendiriyor.

İRAK'A YENİDEN NATO ASKERLERİ GÖNDERİLDİ

Mart 2003'te ABD Irak'ı işgal ettiğinde, emperyalist savaş aygıtı NATO da bu suça ortak olmuştu. ABD askerleri, NATO'ya bağlı kuvvetlerin ve özel güvenlik şirketlerine mensup elemanların toplamı yüz binlere ulaşmıştı. Saddam Hüseyin ve ordusu hezimete uğrasa da Irak halkının direnişi, birkaç yıl içinde işgalci güçleri çekilmek zorunda bırakmıştı.

İşgalci güçler peyderpey çekildikten sonra çeşitli üslerde bulunan beş bin civarında Amerikan askeri Irak'ta kaldı. Geçen yılın ilk günlerinde ABD, İranlı General Kasım Süleymani ile Haşdi Şabi komutanlarından Ebu Mehdi el Mühendis'i bir grup askerle birlikte katletti. Katliam büyük bir tepkiye yol açtı ve Haşdi Şabi başta olmak üzere, Irak'taki örgütlü güçlerin çoğunluğu ABD askerlerinin ülkeden çekilmesini talep etmeye başladı. Bu basınç altında kalan Irak Meclisi de aynı yönde karar almıştı. Bu gelişmeler üzerine Trump yönetiminin Irak'taki askerleri çekme sözü verdiğine dair haberler çıkmıştı.

Başta geçen Biden, geçen ay yapılan NATO toplantısında Irak'a asker gönderme kararı çıkarttı. 'Danışman' adı altında gönderilecek NATO askerlerinin Irak ordusuna danışmanlık yapacakları iddia edildi. Askerlere 'danışman' kılıfı uydurulsa da Irak halklarının NATO'nun icraatları hakkında net fikirleri var. Zira bu savaş aygıtı, Irak'ın yıkılıp-yıkılması ve yüz binlerin katledilmesinin başta gelen sorumlularındandır. Nitekim Amerikan askerlerinin Irak'tan çekilmesini isteyen güçler NATO askerlerinin gelmesine karşı da seslerini yükseltiyor. Bu bağlamda bir ABD-NATO karşıtı direnişin gelişmesi ihtimal dahilindedir.

İRAN'I KUŞATMA POLİTİKASI SÜRDÜRÜLECEK

Biden yönetiminin İran politikası en çok merak edilen konuydu. Trump yönetimi, 5+1 (BM Güvenlik Konseyi daimi üyeleri ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa+Almanya) ile İran arasında imzalanan nükleer anlaşmadan çekildi. İran'a uygu-

lanam ambargoyu da sıkılaştıran Trump, tehdit ve şantajla Tahran yönetimini dize getirmeye çalıştı ama hevesleri kursağında kaldı.

Biden, seçim sürecinde İran'la nükleer anlaşmaya geri döneceğini vadedmişti. Bu karar özellikle Siyonist İsrail rejimi ile Suudi Arabistan ve diğer Körfez şeyhlerini diken üstünde bırakmıştı. Özellikle İsrail tüm imkanlarını kullanarak Biden yönetiminin nükleer anlaşmaya dönmesini engellemeye çalışıyor. Nitekim İsrail Dışişleri Bakanı Gabi Aşkenazi, İran'la ilişkiler konusunda Amerika ile anlaşmalarını iddia etti. Siyonist Bakan'ın yaptığı açıklamaya göre, İsrail-Amerika ikilisi İran ve nükleer anlaşma ile ilgili kararları birbirlerine haber vermeden almayacakları konusunda anlaşmışlar.

Nükleer anlaşmaya dönmekten söz eden Biden yönetimi, İsrail'le Körfez şeyhlerini rahatlatmak için 'orta yol' arayışında. Ambargonun kaldırılması karşılığında İran'a geri adım attırmayı deneyen Biden, Tahran yönetiminden balistik füze geliştirme programından vazgeçmesini, bölge siyasetini değiştirmesini, yani Suriye, Irak, Lübnan, Yemen gibi ülkelerde ABD-İsrail planlarına karşı direnen güçlere verdiği desteği kesmesini istiyor. İran yönetimi ise, bu dayatmaları kabul etmediğini tekrarlıyor. Nükleer anlaşmadan çekilenin ABD olduğunu, anlaşmaya dönebilmek için Biden yönetiminin yükümlülüklerini yerine getirmesi gerektiğini savunuyor. Bu ise, ambargonun kaldırılması anlamına geliyor. Görüldüğü kadarıyla Biden, İsrail'le Körfez şeyhlerini rahatlatmak için İran'ı taciz etmeye ve ambargo uygulamaya devam edecek. Verili koşullarda bölgedeki işbirlikçilerini rahatsız etmeden İran'la anlaşmanın mümkün olmaması, Biden yönetiminin

açmazlarından biri olmaya devam ediyor.

YEMEN'DE RİYAKAR MANEVRA

Joe Biden'in en net açıklaması Yemen savaşıyla ilgili oldu. Yemen halkına karşı altı yıl önce başlatılan savaşın sorumlularından biri de Biden'dir. Zira savaş başlatıldığında kendisi dönemin ABD Başkanı Barack Obama'nın danışmanıydı. Yani Biden, Yemen halkı şahsında Suudi Arabistan-Birleşik Arap Emirlikleri ikilisinin insanlığa karşı işlediği suçun ortaklarından biridir.

Bu ağır suçunu unutturmak için Ortadoğu ile ilgili ilk açıklamasında Suudi Arabistan'a Yemen savaşında kullanacağı silahların satışını durdurduğunu ilan eden Biden, Husilerin temsilcisi olan Ansarullah'ı terör örgütleri listesinden çıkardı. Trump seçimlerde hezimete uğradıktan sonra Ansarullah'ı terör örgütleri listesine almıştı. Yansıyan haberlere göre Biden yönetimi Umman Sultanlığı aracılığıyla Ansarullah temsilcileriyle görüşmelere başlamış ama aynı anda örgütün bazı liderlerine yaptırım kararı da almıştı.

Biden yönetiminin sözcüleri Yemen halkının acılarından, yaşadığı yoksulluk, açlık ve yıkımdan söz ediyor, savaşın bitirilmesi gerektiğini söylüyorlar. Ama bu yönde ciddi bir çaba sarf etmekten uzak duruyorlar. ABD ne Suudilere savaş durdurmaları için baskı yapıyor ne Yemen'e uygulanan boğucu ablukanın kaldırılması için kılını kıpırdatıyor. Tersine, Ansarullah'a baskı yaparak Suudi Arabistan'ın saldırılarına karşılık vermekten vazgeçmesini istiyor. Savaşın bitirilmesi için yapılacak anlaşmaya İran'ı dahil etmeye çalışan ABD, bu küstahça tutumla Yemen halkının iradesini çiğnemeye çalışıyor. Biden yönetimi bu manevra ile Hu-

sileri 'İran güdümlü milisler' kategorisine yerleştirmek istiyor. Oyunu fark eden ve kesin bir dille reddeden Ansarullah liderleri, muhabatın kendileri olduğunu Biden'in elçilerine bildirdiler. Görüldüğü üzere Biden yönetimi, Yemen savaşının bitirilmesi konusunda ciddi bir adım atmaktan uzak durarak riyakar bir politika izliyor.

HEGEMONYANIN YENİDEN TESİSİ OLASI GÖRÜNÜYOR

Biden yönetimi Ortadoğu'da daha etkili bir politika geliştirmeye, dolayısıyla ABD'nin zayıflayan hegemonyasını yeniden tesis etmeye çalışıyor. Doğal olarak emperyalist güç olmanın kurallarıyla oynuyor. İran, Irak, Suriye, Yemen gibi ülkelerde ABD hegemonyasının yeniden kurulması mümkün değil. Bundan dolayı Biden keskin dişlerini göstererek yol almaya çalışıyor.

Tablonun toplamına bakıldığında, ABD'nin hedef aldığı güçlerin hiçbiri diz çökmeye ya da teslim olmaya meyilli görünmüyor. Kaldı ki, bu güçler zaten yıllardan beri her tür saldırganlığın, kuşatmanın, ambargonun çemberinden geçiyorlar. Her şeye rağmen geçmiş yıllara göre daha güçlü, daha örgütlü, daha organize görünüyorlar.

ABD yıkıcı emperyalist yüzünü daha sık gösterecek, halklara yeni bedeller ödetecek. Buna karşın hedeflerine ulaşamayacak. Çünkü adı geçen bütün ülkelerde ABD-İsrail dayatmalarına karşı ciddi direnç noktaları mevcuttur. Kuşkusuz ki, bu güçlerin pek çok zaaf ve açmazları var. Buna rağmen ABD planlarını bozmayaya yetecek birikim, donanım ve iddiaya sahip görünüyorlar.

Devrimci Gençlik Birliği MYK Şubat ayı toplantı sonuçları

Yaşasın özerk-demokratik üniversite mücadelemiz!

DGB MYK, Şubat ayı toplantısında, Boğaziçi Üniversitesi'nde başlayan ve birçok şehirde birçok üniversiteye yayılan "kayım rektör istemiyoruz" eylemleri ve "özerk-demokratik üniversite" mücadelesi ile gelişen gençlik hareketini gündemine alarak değerlendirdi.

Koronavirüs pandemisi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemli sonuçlar doğurdu. Yüzbinlerce kişi enfekte oldu, on binlerce kişi yaşamını yitirdi. Pandeminin etkisiyle başta sağlık, eğitim ve üretim alanları olmak üzere bir dizi kamusal alanda önemli düzenlemeler gerçekleşti. Kapitalist devletlerin her şeyin başına daha fazla kârı koyan anlayışı, işçileri, emekçileri, gençleri ve kadınları derinden etkiledi. Gerekli önlemlerin alınmamasına rağmen dayatılan zorla çalıştırma, sağlık sistemlerinin durma noktasına gelmesi ve eğitim sisteminin çökmesi gibi sonuçları doğurdu.

Bu sorunları en ağır yaşayan kesimlerden biri gençlik oldu. 2020 Mart ayından bu yana tüm kademelerde örgün eğitime ara verildi. İlköğretimden üniversitelere, on milyona yakın çocuk ve genç teknik ekipman, internet eksikliği gibi nedenlerle online eğitime dahi erişemedi. Eğitim hakkının gaspı her zamankinden daha da ağır bir hal aldı. Başta liseli ve üniversiteli gençlik, eğitimde yaşanan bu sorunlara karşı öfke biriktiren, sık sık sosyal medyada tepkilerini dile getirdi. Gençlik cephesinden üniversite ve lise sınavlarının yap boza çevrilmesine karşı "#oymoyyok" denilirken, neredey-

se her gün bir üniversiteden online eğitimde yaşanan sorunlara, sınav sistemi-ne, kamera açma, onur sözleşmesi gibi onur kırıcı dayatmalara, geleceksizliğe ve baskılara karşı itirazlar yükseldi. Ancak biriken bu öfke ve tepkinin sokağa yansması devrimci-ilerici gençlik özneleri ile sınırlı kaldı.

Kuşkusuz gençliğin biriktirdiği bu öfke pandeminin yarattığı sorunlarla da sınırlı değil. Dinci-gerici AKP iktidarının "lütuf" olarak nitelendirdiği darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL ile üniversitelere dönük büyük bir saldırı dalgası başlatıldı. Binlerce ilerici muhalif akademisyen tasfiye edildi. Devrimci ve ilerici öğrenciler okuldan atma, uzaklaştırma ve soruşturma terörüne maruz kaldı. Siyaset yasağı ile ilerici muhalif öğrenciler dizginsiz bir polis, ÖGB, rektörlük saldırısına uğrarken, dinci-faşist çetelere okullarda alan açıldı. Üniversiteler polis ablukasına alınarak yarı açık cezaevlerine dönüştürüldü. Bu saldırılar sistematik olarak sürdürülse de, hiçbir zaman üniversiteler tamamen teslim alınmadı. "Kültürel iktidar" kurmadığını itiraf eden dinci-gerici iktidar, bundan dolayıdır ki gençlik hareketinin önemli mevzileri olan İstanbul Üniversitesi, ODTÜ, Ankara Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi gibi üniversiteler sık sık hedef tahtasına oturarak saldırılar gerçekleştirdi.

Bu saldırılardan sonucusu Boğaziçi Üniversitesi'ne AKP'li rektör Melih Bulu'nun atanması oldu. Tek adam rejiminin üniversitelere en somut yan-

sımlarından biri olan tepeden rektör atamasına karşı Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri refleks bir tepki ile harekete geçtiler. "Kayım rektör istemiyoruz" diyerek tüm üniversitelilere ve kamuya çağrı yaptılar. Eylemlerin ilk gününden itibaren Boğaziçi Üniversitesi önemli bir mevzi ve odak haline geldi. Yalnızca Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri değil, birçok şehirden üniversiteliler "kayım rektörlere" karşı, "özerk-demokratik üniversite" talebi ile direnişe geçtiler.

Uzun süredir gençlik örgütlerinin sınırlı pratiğine sıkışan gençlik hareketinde önemli bir ivme yaratan direniş, sermaye iktidarını ise korkuya sürükledi. Büyük bir gözaltı, baskı ve tutuklama terörüne rağmen özerk demokratik üniversite mücadelesi daha da büyüdü. Mesele yalnızca Boğaziçi Üniversitesi'nin değil, kayım rektörlerle yönetilen, üniversitenin gerçek öznelerinin söz hakkı olmadığı tüm üniversitelerin ve toplumsal muhalefetin gündemi haline geldi. Yandaş medyanın ve dinci-gerici iktidarın tüm hedef göstermelerine rağmen sokaklar ve üniversiteler eylem alanına çevrildi. İktidarın zorbalığına karşı toplumsal muhalefetin diğer bileşenleri de direnişe destek verdiler.

Kuşkusuz Boğaziçi tepeden rektörün atandığı ilk üniversite değildi. Uzun süredir tek adam rejimi tüm üniversitelere kendi belirlediği rektörleri atıyordu. Bu atamalara karşı İstanbul Üniversitesi, ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi'nden daha önce de sesler yükselmişti.

Boğaziçi Üniversitesi'nde bir önceki rektör atamasına dönük protestolar geçtiğimiz yıla kadar devam etmişti. Ayrıca birçok üniversiteye göre daha canlı bir siyasal-sosyal yaşama sahipti. Bu yüzden geçtiğimiz yıllarda Afrin'e dönük işgale karşı verdikleri tepki ile dinci gerici iktidarın hedefi olmuştu. Üniversitede kol-kulüp ve topluluk çalışmaları aktif bir şekilde sürüyordu. İki yıl önce bir yemekhane boykotu yaşanmış, bugün hareketin önemli bir dinamiği olan Boğaziçi Dayanışması o günlerde kurulmuştu. Kayım rektör atamasına karşı Boğaziçi'nden böyle bir sesin yükselmesinde bu birikim önemli bir rol oynadı.

***

Devrimci Gençlik Birliği olarak, hareketin ilk günlerinden itibaren çeşitli değerlendirmeler yaptık, "özerk-demokratik üniversite" talebi ekseninde yayılan hareketliliğin gençlik hareketinin gelişimi açısından önemini ortaya koyduk. İleriye taşınabilmesi için gelişen hareketin zayıf ve güçlü yanlarını değerlendirdik, hareketin "kolektif önderlik" sorununa işaret ettik. Kolektif önderlik mekanizmalarını, hareketin en dinamik özneleri ile çeşitli öğrenci eylemlerinde, buluşmalarda ve online etkinliklerde tartıştık.

Gelişen süreçte hareketin kolektif önderlik mekanizmaları hala da tam anlamıyla kurulabilmiş değil. Hareket başlangıçtaki ivmesiyle sürmese de kendi örgütsel formlarını ve yapısını yaratmış bulunuyor. İki aylık süreçte onlarca üniversitede üniversite dayanışmaları kuruldu. Bu dayanışmalar il ve ülke bazında bir araya gelerek "bundan sonrası hepimizde" kampanyasını örgütlemeye başladı. Kampanyanın en temel talepleri, "özerk demokratik üniversite" ekseninde "kayım rektörlerin istifa etmesi, tutuklu öğrencilerin özgür bırakılması, kampüslerden polislerin çekilmesi" gibi son derece politik taleplerdir.

Devrimci Gençlik Birliği'nin her dönem vurguladığı, üniversitelilerin kendi meclislerini yaratma, söz, yetki ve karar mekanizmalarını inşa etme çağrısı mevcut güncel tabloda karşılığını buluyor. Bu çerçevede dayanışmalar, forumlar veya meclisler olarak bir araya gelişlerin daha işlevsel ve kalıcı hale getirilmesi, yarına hazırlık açısından büyük bir önem taşıyor.

Önümüzdeki günler, aylar ve yıllarda gençlik cephesi tıpkı Boğaziçi'nde olduğu gibi yeni direnişlere gebe. İşte bu yüzden bugün kurulan birliktelikler, kazanılan mevziler savunulmalı, yarına hazırlanılmalıdır.

Devrim davasının inançlı ve kararlı neferi!..

Hüseyin yoldaş ölümsüzdür!

*“Sen yok musun artık eeyy yoldaş?
Sıklıkla yumruklarında mı kaldı
son bakışların?
Ben derin bir kuyuda
susuzluktan yanıyorum eey yoldaş!
Ne vakit sularsın yüreğimi?
Gitti dediler kızıl bayraklı tabutun...
Yer gök inledi görkeminden
yüreğinde sönmeyen sevdanın...”*

Bir davanın taşıyıcısı olmanın ve o davayı zaferle taçlandırabilmek için yaşamının son anına kadar emek harcamanın temsilcilerinden biriydi Hüseyin Temiz yoldaş. Marksist dünya görüşüne sıkı sıkıya bağlı kalarak, örgütlü mücadelenin içinde yer aldı. İşçi sınıfının kurtuluşu uğruna son nefesine kadar hep çaba sarf etti. İşçi sınıfına inancını ve umudunu hiç yitirmedi. Sınıf saflarında hem bir önder hem de bir sıra neferi olarak devrim mücadelesini sürdürdü.

Hüseyin Temiz yoldaşın mayasında, bağlı olduğu sınıfın emektar karakteri vardı. Onda vücut bulan bu proleter karakter ve dünya görüşü olarak Marksizm’i benimsemesi, Hüseyin yoldaşın davayı uzun soluklu taşıyabilmesinin en önemli dinamikleriydi.

Hüseyin Temiz yoldaş, 1962 yılında Dersim’in Nazimiye ilçesinde yoksul emekçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gözlerini açtı. Yoksul, emekçi bir aileden dünyaya gelmesi ve daha küçük yaşlarda çalışmaya başlaması Hüseyin yoldaşa daha genç yaşlarda proleter kültürün ve karakterin oluşmasını sağladı.

Çalışma yaşamına katıldığı 1970’li yılların sonuna doğru, dönemin devrimci atmosferinin de etkisiyle devrimci mücadele içinde yer almaya başladı. Hüseyin yoldaşın mücadeleye atılmasının ardından bir süre sonra Türkiye’de 1980 askeri faşist darbesi gerçekleşti. Devrimci yükselişi bastırmak için yapılan darbe, öncelikle devrimcileri hedef almıştı. Binlerce devrimci işkenceden geçirildi, tutuklamalar ve katliamlar birbirini izledi. Darbe koşullarını 18 yaşında genç bir devrimci olarak karşılayan Hüseyin yoldaş da tutuklama ve işkence saldırısının hedefi oldu.

Faşist darbe karşısında dönemin devrimci hareketlerinin genelde verdikleri kötü sınavlar, 1980’li yılların sonlarına doğru Hüseyin yoldaşın küçük burjuva devrimciliğiyle hesaplaşmasının ve işçi sınıfının bilimsel dünya görüşü olan Marksist dünya görüşüne yönelmesinin vesilesi oldu. Arayışları onu 90’lara girildiğinde komünist hareketle buluşturdu. Saflarına katıldığı EKİM hareketinin partileşme yolundaki mücadelesinin yılmaz emektarlarından biriydi artık. Hüseyin yoldaş yeni Ekimler yolunda işçi sınıfının kurmayını inşa eden örgütün geleceğe taşınmasında bedeller ödemekten de geri durmadı. Hem partileşme sürecinde hem de TKİP’nin kuruluşu sonrası devletin partiye yönelik saldırıları karşısında partisine ve devrim davasına kararlılık ile sahip çıktı. O sürecin önde gelen emektarlarından biriydi.

Hüseyin yoldaş yıllarca farklı yerlerde siyasal sınıf çalışmasının ve örgütlü mücadelenin gerektirdiği birçok işte görev aldı, emek harcadı. Mayasındaki proleter kültürü ve karakteri partisinin yaratmış olduğu değerler ve çizgi ile birleştirmişti. Onun işçiler içinde doğal önder kabul edilmesinin ve kolektif mekanizmaları en iyi şekilde işletebilmesinin temelinde tam da proleter kimliğiyle sınıf devrimciliğinin kaynaşması yatmaktadır.

Hüseyin yoldaş, uzun yıllar boyu faaliyet yürüttüğü Küçükçekmece’de gerçekleşen direnişlerin dolaysız tanığı ve örgütleyicilerinden biridir. Bulduğu alanlarda kapitalistlerin baskısına, sömürüsüne maruz kalmış işçilerin örgütlü mücadelesini örmek, sınıfın kurtuluşu davasını büyütebilmek için sürekli bir çaba içerisinde olmuştur. Hüseyin yoldaş işçilere yol gösterme sorumluluğuna da hiçbir zaman entelektüel bir aydın olarak yaklaşmamıştır. İşçiler Hüseyin yoldaşın samimi ve doğal bir öğretici olarak sahiplenmiş ve onu “Hüseyin hoca” olarak kabul etmişlerdir. Hüseyin yoldaş da bir yandan işçilere yürünmesi gereken yolu anlatırken, bir yandan da işçi sınıfından öğrenmeye devam etmiştir. İşçiler arasında “Hüseyin hoca” olarak kabul edilmesini bu özelliğine borçludur.

Hüseyin yoldaş, 47 yıllık kısa yaşamı-

nın neredeyse 30 yılını devrim davası için mücadele vererek yaşamıştır. Hüseyin yoldaşın bugün bizlere bıraktığı bayrak yeni direnişler ile daha da yukarıya yükseliyor. Greif işgalinde, Metal Fırtnasında, Sinbo, SML Etiket ve daha birçok işçi direnişinde Hüseyin yoldaşın işçi sınıfına bıraktığı kızıl bayrak dalgalanıyor.

Devrim ve sosyalizm davasında yitirdiğimiz tüm devrimcilere ve Hüseyin yoldaşa sözümüz devrim olacak. Ölümsüzlüğünün 12. yılında devrim ve sosyalizm davasının kızıl bayrağını son nefesine kadar inançlı ve soluklu bir şekilde taşıyan Hüseyin Temiz yoldaşın anısı önünde bir kez daha saygıyla eğiliyoruz...

Hüseyin Temiz ölümsüzdür!

Devrimciler ölmez, devrim davası yenilmezdir!

Meydanlarda gördüm sonra seni...

Bir kucak dolusu karanfil

biraz da kızıl gül

*öfkeden çatlamış dudaklarında
bir yudum su gibi.*

Ben seni meydanlarda gördüm.

Bir Hüseyin yoldaşı

yumrukları her daim sıklıkla

ve dudaklarında

güneşli ülkenin türküsü...

Bir Hüseyin yoldaşı.

K. SÖNMEZ

Berkinler mücadelemizde büyüyecek!

Milyonlarca işçi-emekçi ve gencin AKP gericiliğine karşı alanları doldurduğu, gelecek kaygılarını dillendirdiği Haziran Direnişi eylemlerine azgınca saldıran devlet bazı arkadaşlarımızı da aramızdan aldı. Ethem, Ali İsmail, Ahmet, Abdullah Can, Mehmet, Hasan Ferrit, Medeni ve Berkin isimli gençlerimiz sermayenin cinayet ve işkence şebekesi tarafından katledildiler.

Başından gaz fişeği ile vurulan ve 269 gün boyunca yaşam savaşı veren Berkin, 15 yaşında 16 kiloluk bedenle, 11 Mart’ta hayata gözlerini yumdu.

Berkin’in katledilişinin ardından sermaye devleti adına ölüm emrini verenler yargılanmazken, tetikçilerinin davası

sürüyor. Onlarca duruşma yapılmasına, bilirkişi raporları, görüntüler, kanıtlara rağmen yılları bulan dava hala sonuçlanmadı. Bu sistemde adaletin ve hukukun ezilen, katledilen, şiddete maruz kalan işçilerin, gençlerin, kadınların yanında olmadığını defalarca kez gördük.

Bu düzende hak arama mücadeleleri ya şiddetle ya da hak arayanlara karşı kara propaganda yapılarak, kötülenerek, ötekileştirilerek bastırılmaya çalışıldı. Geleceklerine sahip çıkan, kayıym istemeyen üniversiteliler, hakkını arayan işçiler, sokaklarda özgürce gez-

mek isteyen kadınlar, sömürü çarklarında sıkışmak istemeyen çocuk işçiler, sınavsız üniversite isteyen öğrenciler, kirli savaşın hedefindeki Kürt halkı, mezhepsel ayrımcılığa ve baskıya uğrayan Alevi emekçiler bu düzenin sahiplerine göre ya teröristtir ya da dış mihrakların oyununa gelmiştir. Bu düzende bu hep böyle olagelmıştır. Haklı davalarımız ve taleplerimiz görmezden gelinir. Açılan onca dava sonuçsuz kalır ya da katiller hep aklanır. Berkin’in davası da bunun örneklerinden biridir yalnızca.

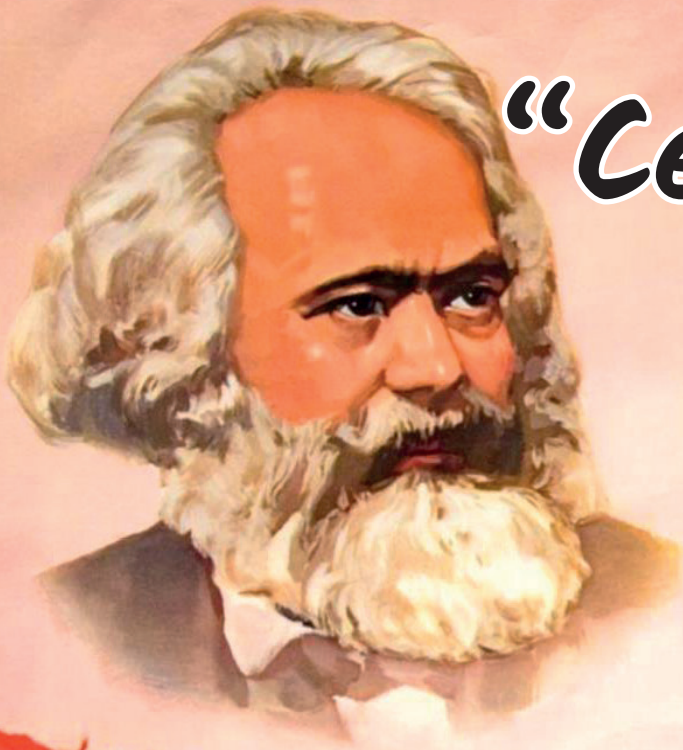
Fakat bizler, “Bu devran böyle gel-

miş, böyle gider” aymazlığına katılacak ve katlanacak değiliz. Tarihten de biliyoruz ki adalet, hukuk, demokrasi öyle mahkeme salonlarında kazanılmıyor. Hak ve özgürlükler fiili-meşru mücadelelerle, grevlerle, direnişlerle kazanılıyor. Bizler mücadeleyi ne denli büyütür ne kadar çok örgütlenirsek, karşıımızdaki bu sömürü ve cinayet düzeninden, keza onun emrindeki işkence ve cinayet şebekesinden hesap sorma günümüz de o kadar yakınlaşacaktır.

Katledilen onlarca arkadaşımız için örgütlenecek, sömürsüz ve sınıfsız bir dünyayı kuracağız. Berkinleri mücadelemizde büyüteceğiz.

DEVRİMCİ LİSELİLER BİRLİĞİ

**“Cennetin fethine çıkan
Paris titanları..”**

“... Ne esneklik, ne tarihsel girişkenlik, ne özveri yeteneği ile bezenik şu Parisliler! Düşmandan daha çok iç ihanet tarafından altı ay boyunca aç kalıp yıkıma uğradıktan sonra, sanki Fransa ile Almanya arasında hiç savaş olmamış, sanki yabancı hep Paris kapılarında değilmiş gibi, Prusya süngüleri altında başkaldırıyorlar! Tarih daha böylesine büyük bir örnek görmedi! ... Ne olursa olsun, Paris ayaklanması, hatta eski toplumun kurtları, domuzları ve köpekleri tarafından boyun eğdirilecek olsa bile, partimizin Paris Haziran Ayaklanmasından sonraki en şanlı savaş başarısıdır. Cennetin fethine çıkan Paris titanları karşısında, ölüm şenlikleri ve kışla ve kilise, feodalite ve hele hamkafahlar kokuları ile, Prusya-Almanya Kutsal Roma İmparatorluğu köleleri nedir ki...”

(Karl Marx, Kugelmann'a 12 Nisan 1871 tarihli mektuptan...)

Paris Komünü 150 yaşında!